

Kezdőbetűk listája

A szószedet a tananyagban található szakmai kifejezéseket tartalmazza, a hozzájuk tartozó rövid magyarázattal. Kulcsszavak, kifejezések kereséséhez a "A keresett kifejezés" rovat kitöltése után kattintson a "Keresés indítása" gombra.

Kezdőbetűk listája

Kifejezés	Magyarázat
a:drive	A hajlékonylemez kiváltására kifejlesztett, 120 MB kapacitású lemezzel működő háttértár.
abakusz	Golyós számolótábla, más néven soroban.
ablak	Az ablak egy téglalap alakú, kerettel határolt, önálló terület. A Windows rendszerben minden elindított program, bevitt adat vagy eredmény valamilyen ablakban jelenik meg a képernyőn. Az ablakok általában tetszés szerint átméretezhetők és áthelyezhetők.
ablaktábla	1. A Wordben az ablak felosztásakor, illetve lábjegyzetek, végjegyzetek készítésekor a dokumentumablak azon része, amelyet gördítősávok választanak el az ablak többi részétől. 2. Az Excelben a táblázat felső, illetve bal oldalán található rögzített sorok és oszlopok, melyek mindig láthatók a képernyőn.
ablakvezérlő gombok	Az ablakvezérlő gombok segítségével átméretezhetjük vagy bezárhatjuk a programok vagy az egyes dokumentumok, táblázatok, adatbázisok ablakait.
abszolút hivatkozás	Az Excel egyik hivatkozástípusa, melynek koordinátái a képlet másolásakor változatlanok maradnak. Használata: \$A\$1
ActiveX objektumok	A Microsoft által kifejlesztett, az interneten is gyakran alkalmazott technológia, melynek segítségével programokat ágyazhatunk be a weboldalakba.
ADA	A 70-es években kifejlesztett, magas szintű programnyelv.

adat	Az információáramlás egysége, tények, fogalmak, jelenségek mértékegység nélküli, jelentésüktől elvonatkoztatott formája.
adatátviteli sebesség	Az információáramlás sebessége. Leggyakrabban használt mértékegysége a bps (bit per secundum), amellyel az egy másodperc alatt továbbított bitek számát mérjük. Az átvitelt jellemezhetjük a felhasznált jel értékében 1 másodperc alatt bekövetkezett változások számával is, amit jelzési sebességnek, vagy közismert néven baudnak nevezünk.
adatbázis	Olyan adathalmaz, amelynek elemei egy meghatározott tulajdonságuk alapján összetartozónak tekinthetők, az egymás mellett tárolt adatok és a köztük lévő összefüggések rendszere.
adatsomag	A számítógépek közötti kommunikációban az információ átadására használt egység.
adatelérési lapok	Az Access adatbázis-kezelőben az adatelérési lapok olyan weblapok, amelyek segítségével adatbázisunk a weben keresztül is kezelhető. Ezekkel adatbázisunkat akár az interneten keresztül is bővíthetjük új rekordokkal, módosíthatjuk a meglévő rekordokat, illetve törölhetjük a feleslegessé vált elemeket.
adatforrás	A Wordben körlevél készítésekor az egyesített dokumentumba beillesztendő, a változó adatok listáját tartalmazó Word dokumentum vagy egyéb fájl.
adatlap űrlap	Az Accessben készíthető űrlapok egyik fajtája. Az Adatlap űrlap az űrlap tartalmát Adatlap nézetben jeleníti meg, így a rekordok tartalmát táblázatos formában tekinthetjük át.

adatmodell	Adatbázisok tervezésekor az adatbázis szerkezetét, az adatok típusát, kapcsolatát, a korlátozó feltételeket és az adatkezelési műveleteket meghatározó séma.
adattípus	1. Az információ osztályozása. A legtöbb programban szöveges, numerikus és logikai típusú adatokkal dolgozhatunk. 2. Az Accessben az adattípus kiválasztásával határozzuk meg, hogy milyen értékeket tartalmazhat a mező, mekkora területet tartson fenn a program az adott mezőnek, és milyen műveleteket végezhetünk az adott mezővel.
ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line)	Aszimmetrikus digitális előfizetői vonal. Ezzel a technológiával a hagyományos (analóg) telefonvonalon keresztül nagy sávszélességű, digitális adatátvitel valósítható meg. Elnevezése az eltérő kimenő és bemenő sávszélességekből származik.
AGP (Accelerated Graphics Port)	Grafikuskártyák alaplaphoz való csatlakoztatására kifejlesztett nagy sebességű, 32 bites busz.
Aiken, Howard Hathaway (1900-1973)	Amerikai matematikus. Kutatása a számítógépekben alkalmazott aritmetikai elemek számának jelentős növelésén keresztül a lyukkártyás gépek hatékonyságának növelésére irányult. 1944-ben Mark-I néven elkészítette az első elektromechanikus elven működő számítógépet.
akciólekérdezés	lásd <i>módosító lekérdezés</i>
akciógombok	A PowerPoint bemutatóba épített interaktív elemek. A bemutató szerkesztése során az akciógombokhoz különféle parancsokat rendelhetünk, amelyek segítségével az előadás lejátszásakor a felhasználó beavatkozhat a lejátszás menetébe.

aktív	1. Olyan elem vagy menüpont, amely kiválasztható. 2. Olyan funkció, elem vagy kapcsoló, amely bekapcsolt állapotban van.
aktív ablak	Az aktuális ablak.
aktív cella	Az aktuális cella.
alaplap	A számítógépbe épített hardver eszközöket tartalmazó és összekapcsoló integrált áramköri lap.
albejegyzés	Tárgymutató készítésekor egy általános címszó alá rendelt bejegyzés.
alfanumerikus billentyűzet	A billentyűzet legnagyobb, főként betűk, számok és írásjelek bevitelére alkalmas billentyűkből álló része.
Állapotsor	A kurzor pozíciójáról, az alkalmazói programok egyes üzemmódjainak állapotáról és a kapcsolók helyzetéről szóló információkat tartalmazó, az ablak alsó szélén elhelyezkedő sáv.
ALU (Arithmetics Logics Unit)	Aritmetikai és Logikai Egység, a CPU része. A számítási és logikai műveletek eredményének kiszámításáért felelős.
AMD (Advanced Micro Devices)	Mikroprocesszor- és mikrochipgyártó cég.
AND (ÉS)	A több operandussal végezhető konjunkció logikai művelet operátora.
animáció	Mozgás szimulálása egymást követő képek megjelenítésével.
anomália	ellentmondás
argumentum	Bemenő adat; bővebben lásd <i>függvény</i>

árvasor	Egy többsoros bekezdés előző oldalon maradt első sora. Általában szövegszerkesztésben és kiadványszerkesztésben használt kifejezés. lásd <i>fattyú</i> sor
ASCII (American Standard Code for Information Interchange)	Az ASCII kódtábla a karakterek kódszámokkal való ábrázolására szolgáló táblázat. A nemzetközi karakterek ábrázolásához - nyelvterülettől függően - az ASCII kódtábla különféle lokalizált változatait használják, melyeket kódlapoknak hívunk.
asztali személyi számítógép	Egyidejűleg egyetlen felhasználó kiszolgálására alkalmas számítógép. Vállalati vagy otthoni környezetben is használható. Használati céljainak megfelelően különféle perifériák kezelésére képes.
AT billentyűzet	A személyi számítógépek megjelenésének kezdeti időszakában használt 84 gombos billentyűzet.
ATA (Advanced Technology Attachment)	lásd <i>IDE</i>
attribútum	1. Az adatbázis-kezelésben az attribútum, vagyis tulajdonság, az egyed valamely jellemzője. Egy személy egy jellemzője lehet például a neve. 2. A operációs rendszerekben a fájlok vagy mappák valamely tulajdonsága. A legismertebbek az Archív, a Csak olvasható, a Rejtett és a Rendszer attribútumok.
automatikus javítás	Az automatikus javítás funkció lehetőséget teremt a gyakori gépelési hibák automatikus korrigálására, illetve bizonyos formátumok automatikus beállítására.

automatikus mentés

Egy olyan programfunkció, amely előre beállítható időközönként az aktuálisan megnyitott fájlok tartalmát egy külön biztonsági fájlba menti el. Ezzel biztosítjuk, hogy egy esetleges programhiba vagy áramkimaradás esetén munkánk ne vesszen el.

AutoSzum

Az Excel program SZUM függvényének használatát megkönnyítő funkció, amely automatikusan beírja a táblázat megfelelő celláiba a kijelölt tartomány összegzéséhez szükséges SZUM függvényt vagy függvényeket.

AutoSzűrő

Olyan üzemmód, melynek segítségével az Excel listák, illetve az Access adatbázisok szűrése gyorsan és hatékonyan elvégezhető.

AutoŰrlap

Az Accessben az űrlapok elkészítésének legegyszerűbb módja, melynek segítségével egy kiválasztott tábla vagy lekérdezés minden mezője elhelyezhető egy tetszőleges elrendezésű űrlapon.

AVI (Audio Video Interleave)

A Microsoft által kifejlesztett, a Windowsban használt, mozgóképet és hangot tartalmazó fájlformátum kiterjesztése.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
Babbage, Charles (1791-1871)	Angol matematikus, az első analitikus gép elkészítője.
backup	Biztonsági mentés, biztonsági másolat.
bájt (byte)	8 bitből álló bináris vektor, amely egy 0 és 255 közötti számértéket képvisel. A számítógépes adattárolás legkisebb önállóan is értelmezhető egysége.
bar code	vonalkód
Base64	Az elektronikus levelezésben, általában csatolt mellékletek kódolására alkalmazott MIME típusú kódolási formátum.
BAT, CMD	Futtatható, szöveges formátumú parancsokat tartalmazó kötegelt parancsállomány. A CMD kiterjesztés csak a Windows NT, 2000 és XP operációs rendszerekben használható.
baud	lásd <i>adatátviteli sebesség</i>
BBS (Bulletin Board System)	Elektronikus üzenetközpont. Olyan szolgáltatás, amely egy modem segítségével lehetővé teszi közérdekű információk közzétételét, illetve elolvasását az üzenetközpontban.
BCC (Blind Carbon Copy) rovat	lásd <i>Titkos másolat rovat</i>

be- és kimeneti egységek	Kétirányú adatcserére képes perifériák. Ide soroljuk a háttértárakat, és egyéb, az adatcseréhez szükséges eszközöket, például érintőképernyőt (touch screen), és a telefonos modemet is.
beágyazott objektum	Más programból származó objektumok átvétele és elhelyezése egy dokumentumban úgy, hogy az átvett objektum az eredeti környezetének megfelelően szerkeszthető.
behúzás	A bekezdés széleinek a margóktól való távolsága.
bekezdés	A dokumentum tagolásának alapeleme. A bekezdéseket általában az ENTER billentyű leütésével zárjuk le, melyet bekezdés vége jel jelöl.
bekezdésformátum	A bekezdésekre alkalmazható formátumok összessége.
bekezdésstílus	Tetszőlegesen elnevezett, bekezdésekre alkalmazható betű- vagy bekezdésformátumok kombinációja.
belső gyorsító tár (cache memória)	A processzor belső műveletvégzésének meggyorsítására szolgáló, viszonylag kis méretű, de nagyon nagy sebességű memória.
belső parancsok	A DOS rendszer azon parancsai, melyek az operációs rendszer betöltése során a rendszerrel együtt betöltődnek a memóriába, és - általában a számítógép kikapcsolásáig - a memóriában maradnak. lásd még <i>külső parancsok</i>
bemeneti egység (input periféria)	Olyan periféria, amely kizárólag a számítógépbe történő adatbevitelt biztosítja, például a billentyűzet és az egér.

bemutató (prezentáció)	A PowerPoint felhasználásával készített, szöveget, képet, mozgóképet, hangfelvételt, illetve képi effekteket tartalmazó képsorozat.
BeOS	A Be Inc. cég által készített operációs rendszer.
bérelt vonal	Két pont között hagyományos telefonkábelén keresztül létesített nagy sebességű, állandó hálózati kapcsolat. Az üzleti kommunikációban általában internetkapcsolat fenntartására használják.
beszédszintetizátor	Emberi beszédhez hasonló hang előállítására alkalmas szoftver- vagy hardvereszköz.
betűformátum	A karakterekre alkalmazható formátumok összessége.
betűtípus	A betűk és írásjelek alakját meghatározó jelkészlet. Léteznek olyan jelkészletek, amelyek kizárólag szimbólumokat és különféle írásjeleket tartalmaznak. Ilyen például a Symbol, a Wingdings és a Webdings betűtípus.
beviteli maszk	Az Access-ben a beviteli maszk segítségével előírható az egy mezőbe bevihető karakterek száma és típusa. A megfelelő beviteli maszk kialakításával segíthetjük az adatrögzítők munkáját.
beviteli mező	Olyan egy- vagy többsoros rovat, melybe a billentyűzet segítségével adatok gépellhetők be.

billentyűzetkiosztás	A leírható betűk, írásjelek és szimbólumok elrendezése a billentyűzeten. A billentyűzetkiosztás a legtöbb operációs rendszerben: - a billentyűzeten feltüntetett írásjelektől függetlenül - tetszőleges nemzetközi szabványnak megfelelően megváltoztatható.
bináris számrendszer	lásd <i>kettes számrendszer</i>
BIOS (Basic Input Output System)	Az alaplapon lévő ROM vagy EPROM, illetve - napjainkban - Flash memóriába beégetett, a számítógép hardvereszközeit kezelő alapvető műveletek gyűjteménye.
BIOS Setup	A BIOS beállítások megváltoztatására szolgáló beépített program.
bit (Binary Digit)	A számítógépes adattárolás legkisebb, két állapotú egysége. A tárolt adat típusától függően a kikapcsolt állapotot értelmezhetjük nulla (0) vagy hamis, a bekapcsolt állapotot egyes (1) vagy igaz értéként.
bluetooth	A hordozható eszközöknél alkalmazott, kis sávzélességű rádiótechnológiai kommunikációs szabvány.
BMP	Elsősorban a Windows rendszerben használt, eszközfüggetlen bitképek kiterjesztése.
Boole-algebra	Egy halmaz, valamint a rajta értelmezett műveletek és tulajdonságok összessége.
boot vírus	Olyan vírus, amely a számítógép boot szektorát módosítja úgy, hogy a vírus még az operációs rendszer betöltése előtt aktiválódhasson.

boot, bootolás	Az operációs rendszer betöltésének folyamata.
böngésző	Weboldalak elérésére vagy letöltésére alkalmas program.
bővítési anomália	A rossz adatszerkezetből adódó duplikált vagy akadályozott adatfelvitel.
bővített memóriaterület (Expanded Memory/EMS)	Látszólag önálló memóriaterületként működő, az EMM386.EXE által a kiterjesztett memóriaterületen emulált memória.
broadcast kapcsolat	lásd <i>üzenetszórásos kapcsolat</i>
busz	A számítógép belső komponensei közötti adatátvitelt biztosító csatlakozó.
buta terminál	A központi számítógéphez csatlakozó olyan be- és kiviteli berendezés, amely kizárólag a központi számítógéppel való kapcsolattartásra alkalmas. Nem rendelkezik saját processzorral, memóriával vagy háttértárral, rendszerint csak egy monitorból és bemeneti egységből áll.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
cache memória	lásd belső gyorsító tár
CAD (Computer Aided Design)	Számítógéppel segített tervezés.
CAD program	Mérnöki vagy építészeti célokra alkalmazott tervezőprogram.
cartridge	1. Szalagos, lemezes vagy memóriachipet tartalmazó cserélhető háttértár típus. 2. A lézer- és tintasugaras nyomtatókban használt festékkazetta vagy festékpátron.
CC (Carbon Copy) rovat	lásd Másolatot kap rovat
CD (Compact Disk)	Optikai elven működő, digitális adattárolásra alkalmas, lemezes háttértár. A forgalomban lévő műsoros, illetve adathordozó CD-k csak olvashatók.
CD-R (CD Recordable)	Egyszer írható CD.
CD-ROM	lásd CD
CD-RW (CD Rewritable)	Többször törölhető és újraírható CD.
Celeron	Az Intel processzorok olcsóbb, csökkentett tudású, otthoni használatra szánt típusa.
cella	Táblázatokban az oszlopok és sorok metszéspontja. Az Excelben egy cellát oszlopának betűjelével és sorának számával azonosíthatunk.
cellakurzor	Az Excelben az aktív cellát jelölő keret.

cellatartomány	Több cellából álló téglalap alakú terület. Egy tartomány két átellenes sarkának meghatározásával definiálható.
Centaur	Mikroprocesszor- és mikrochipgyártó cég.
chat (csevegés)	Számítógép segítségével, a számítógép-hálózaton keresztül, kettő vagy több felhasználó között történő valós idejű szöveges kommunikáció. A felhasználók által begépeltek üzenetek a csevegésbe bekapcsolódott minden felhasználó képernyőjén megjelennek.
chip	Félvezető anyagból - általában szilikonból - készült, kisméretű, integrált áramkörököt tartalmazó eszköz.
címjegyzék	Elsősorban e-mail címek és egyéb elérhetőséggel kapcsolatos adatok gyűjtésére, tárolására alkalmas lista.
címke	1. A háttértárak, elsősorban lemezek azonosítására szolgáló elnevezés. 2. lásd címsor
címsáv	Az URL címek bevitelére szolgáló mező. Innen olvasható le az aktuális weboldal címe is.
címsor	1. Az ablak felső szélén elhelyezkedő, általában az ablak nevét és az ablakvezérlő gombokat tartalmazó sáv. A legtöbb ablak a címkéjénél fogva a Fogd és vidd módszerrel áthelyezhető. 2. A táblázatok első vagy első néhány sora, mely a képernyőn vagy a nyomtatásban minden oldalon megjelenik. 3. lásd Címsor stílus
Címsor stílus	A Wordben a dokumentumban található címek kiemelésére használható, beépített stílus.

Címzett rovat (To)	Az elektronikus levelek címzésében használt mező, melybe a levél címzettjének vagy címzettjeinek e-mail címét írjuk. lásd még Másolatot kap rovat, Titkos másolat rovat
CISC (Complex Instruction Set Computer) processzor	Összetett utasítás-végrehajtási eljárású processzor. Ilyen processzorok találhatóak például a az IBM PC kompatibilis személyi számítógépekben is. lásd még RISC
clean	Tiszta, tisztítás. Általában a vírusölő programok esetében használt kifejezés, amely a vírusok eltávolítását jelenti.
ClipArt	Vektorgrafikus rajzok és pixelgrafikus fotók gyűjteménye.
cluster (fürt)	A szektorok logikailag összetartozó csoportja.
CMOS RAM	A hardvereszközök és a ROM-BIOS néhány beállítását, illetve az aktuális rendszeridő és dátum tárolását végző memória, melynek működését külön elem biztosítja.
CMYK (Cyan-Magenta-Yellow-Black azaz Cián-Bíborvörös-Sárga-Fekete) színséma	Főként a nyomdaiparban használatos színséma, amelyben minden színt a cián, a bíborvörös, a sárga és a fekete színek keverésével állítanak elő.
coll (inch)	Angolszász mértékegység. 1 coll=2,54 cm.
COM	Elsősorban a DOS-ban használt, futtatható, félig lefordított programkódot tartalmazó fájl kiterjesztése.
COM1, COM2, COM3, COM4	lásd soros port
Compact Disk	lásd CD

compiler	lásd fordítóprogram
consol	lásd konzol
Conventional Memory	lásd hagyományos memóriaterület
CPI (Characters Per Inch)	A nyomtatásban használt mértékegység, amellyel a nyomtatott szövegben az egy coll területen vízszintesen elhelyezkedő karakterek számát mérjük.
CPS (Character Per Seconds)	A nyomtatási sebesség mértékegysége. Az egy másodperc alatt kinyomtatható karakterek száma.
CPU (Central Processing Unit)	Központi vezérlőegység, más néven processzor. A számítógép vezérlését végző egység. Két fő része a CU és az ALU.
CU (Control Unit)	Vezérlőegység. A memóriában tárolt program dekódolását és végrehajtását végzi.
cybercafé	lásd kiberkávéház
cylinder	A merevlemez meghajtóba épített mágneses korongok egymás felett elhelyezkedő sávjai.
Cyrix	Mikroprocesszor- és chipgyártó cég.
Csak szöveg (TXT)	Formátumok nélküli, csak bekezdésekkel tagolt szöveges fájl.
csillagtopológia	A számítógépes hálózatok kiépítésére használt, megbízható kábelezési technológia, melynek lényege, hogy minden munkaállomás külön hálózati kábellel csatlakozik a kiszolgáló géphez. lásd még sín-, gyűrű- és fatopológia

CSV (Comma Separated Values)

Szöveges tartalmú listafájl, melyben az egyes értékek vesszővel elválasztva szerepelnek.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
DAT (Digital Audio Tape)	Digitális, hangrögzítésre vagy adattárolásra alkalmas mágnesszalagos háttértár.
dBase	Az Ashton Tate Corporation cég által kifejlesztett adatbázis-kezelő program.
DBF (Database file)	Egyes adatbázis-kezelők, például a dBase és a FoxPro által készített adatbázisfájl kiterjesztése.
DBMS (Database Management System)	Az adatbázis-kezelő programok általános elnevezése.
DD (Double Density)	Dupla sűrűségű hajlékonylemez jelölése. Napjainkban egyre kevésbé használatos. Az 5,25"-os DD-s lemez kapacitása 360 KB, míg a 3,5"-os lemezé 720 KB.
decimális számrendszer	lásd tízes számrendszer
DHTML (Dynamic HTML)	A HTML nyelv továbbfejlesztett változata, amely az interaktív weblapok készítéséhez kibővített támogatást ad.
dia	PowerPointban az előadás egy képkockája.
Dia Ablaktábla	A PowerPoint Normál nézetében a dia, illetve a dia tartalmának formátumozására szolgáló ablakrész.

diagram	Egy táblázat számadatai, illetve a számadatok közötti összefüggések grafikus megjelenítésére szolgáló objektum.
diaszkenner	Diák és fotónegatívok digitalizálására használt eszköz.
digest funkció	Levelezőlista szerverek egyik szolgáltatása, mely egy adott listára érkező üzeneteket naponta egy levélbe összemásolva küldi el.
digitális aláírás	Egy elektronikus dokumentum készítőjét egyértelműen azonosító egyedi kód.
DIP (Dual Inline Package)	Téglalap alakú, a két szélén található csatlakozó tűk - lábak - segítségével csatlakoztatható chip.
diszjunkció	Több operandussal végezhető logikai választó művelet, melynek eredménye IGAZ, ha a műveletben részt vevő kifejezések logikai értékének bármelyike IGAZ.
DNS (Domain Name System)	Az interneten elérhető számítógépek név szerinti azonosítására szolgáló rendszer.
dokumentumtérkép	A Wordben az ablak bal oldalán megjeleníthető, a dokumentumban szereplő címsorok, illetve kiemelt formátumú bekezdések megjelenítésével, a dokumentumban való navigálást segítő ablaktábla.
domain	lásd tartomány

DOS (Disk Operating System)	Karakteres felületű, 16 bites, lemezes operációs rendszer. Legismertebb változata a Microsoft által készített MS-DOS.
Double Density	lásd DD
Download Manager	lásd Letöltésvezérlő
dpi (dot per inch)	A nyomtatott kép vagy a képernyő felbontásának mérésére használt mértékegység, mely a felbontást az egy coll területre eső pontok számával fejezi ki.
driver	lásd eszközvezérlő
DS (Double Sided)	Kétoldalas - mindkét oldalán mágnesezett rétegű - hajlékonylemez jelölése. lásd még SS
dupla kattintás	Az egér elmozdítása nélkül, viszonylag gyors egymásutánban végzett két kattintás.
DV (Digital Video)	Videofelvétel digitális rögzítésére alkalmazott technológia.
DVD (Digital Video Disk)	Filmek vagy nagy mennyiségű adatok tárolására használt, külsőre a CD-re nagyon hasonlító, nagy kapacitású optikai háttértár. Maximális kapacitása 18,8 GB.
DWDM (Dense Wavelength Division Multiplexing)	A hagyományos üvegszálás technológiával működő hálózatok sávszélességének növelésére kialakított optikai technológia.

Első

Előző

kezdőbetűs kifejezések

Következő

Utolsó

Kifejezés	Magyarázat
Ecker, Wallace J. (1902-1971)	Az 1900-as évek számítógépes fejlődésének egyik meghatározó alakja.
ED (Extra Density)	Extra sűrűségű, 3,5"-os hajlékonylemez jelölése.
EDVAC (Electronic Discrete Variable Automatic Calculator)	Első generációs számítógép, mely elsőként készült a Neumann-féle belső programtárolási koncepció alapján..
EEPROM (Electrically Erasable PROM)	Elektromos úton akár többször is újraprogramozható PROM.
egér	Olyan eszköz, melynek mozgatásával a képernyőn látható kurzor vagy mutató helyzetét határozhatjuk meg, és segítségével különböző műveleteket végezhetünk. Legelterjedtebb változatai a kettő- illetve háromgombos egér. lásd még hanyattegér
egérmutató, egérkurzor	Az egér pozícióját jelző, általában nyíl alakú mutató. Az egérkurzort az egér mozgatásával irányíthatjuk, segítségével a képernyő különböző pontjaira mutathatunk rá.
egyed	Az egyed a valós világ valamely elemének modellje, melyet tulajdonságaival jellemezhetünk. Elsősorban az adatbázis-kezelésnél használt fogalom.
egyed-előfordulás	Az egyedre vonatkozóan megadott konkrét tulajdonságok.
egyedtípus	Az egyedre vonatkozóan megadott tulajdonságok összessége.

egy-egy (1-1) kapcsolat

Az adatbázis-kezelésben használt, táblák közötti kapcsolattípus, amely esetében az egyik tábla egy eleméhez a másik tábla pontosan egy eleme kapcsolódik.

egyéni animáció

Prezentáció készítésekor a létrehozott diák egyes elemeihez testreszabott animációs hatás hozzárendelése.

egyértékű attribútum

Az adatbázis-kezelésnél használt olyan attribútum, melynek minden egyes egyed-előfordulása csak egy értéket vehet fel. Például a születési hely. lásd még többértékű attribútum

egyesítés

1. Egy táblázat szomszédos celláinak egybenyitása. 2. A Word Körlevél funkciójának alkalmazásakor a törzsdokumentum és az adatforrás alapján a körlevél valamennyi példányának létrehozása.

egyszerű attribútum

Az adatbázis-kezelésnél használt kifejezés, amely tovább nem bontható attribútum (pl. vezetéknev) megjelölésére szolgál. lásd még összetett attribútum

egy-több (1-N) kapcsolat

Az adatbázis-kezelésben használt, táblák közötti kapcsolattípus, melyben az egyik tábla egy eleméhez a másik tábla több eleme is tartozhat.

e-kereskedelem

Az interneten keresztül bonyolított kereskedelmi szolgáltatás. Megkülönböztetjük a vállalatok egymás közötti B2B (Business To Business), illetve az egyének és a vállalatok közötti B2C (Business To Consumer) elektronikus kereskedelmet.

ekvivalencia	Két operandussal végezhető logikai megfeleltetés művelet, melynek eredménye pontosan akkor IGAZ, ha a műveletben részt vevő minden kifejezés logikai értéke azonos.
elektronikus jogforrások	Naprakész, aktuális törvényeket, rendeleteket, jogi információkat összegyűjtő weboldalak.
elektronikus sajtó	A hagyományos újságokhoz hasonló online hírforrások.
elemi adat	Adatbázis-kezelésben használatos fogalom. A tábla mezőiben szereplő értékek, azaz az egyed konkrét tulajdonságai.
elérési útvonal	Egy mappa - könyvtár - vagy fájl mappaszerkezetben elfoglalt helyét meghatározó felsorolás, mely a meghajtó nevével, a bejárando mappák nevein keresztül az adott mappa, illetve fájl nevéig tart. Minden mappa nevét meg kell adnunk, a bejárás sorrendjében. Az útvonal elemeit backslash () jellel választjuk el egymástól. Például: C:.EXE. Megkülönböztetünk teljes és relatív útvonalat. A teljes útvonal a meghajtó betűjelétől a hivatkozott mappa vagy fájl nevéig tart. A relatív útvonal az aktuális mappától kiindulva határozza meg a bejárando mappákat. Például az előbbi útvonalat a JATEK mappában állva a SAKK.EXE formában is megadhatjuk.
élőfej	Az oldalak felső margóján elhelyezkedő ismétlődő feliratok, képek vagy ezek kombinációja. Tartalma általában oldalszámzás, dátum, logó, fejezetcím lehet.
élőláb	Az oldalak alsó margóján elhelyezkedő ismétlődő feliratok, képek vagy ezek kombinációja. Tartalma általában oldalszámzás, dátum, logó, fejezetcím lehet.

előző méret gomb	A Windows-ban az ablak egyéni méretének visszaállítása.
elsődleges kulcs	Az adatbázis-kezelésben egy tábla rekordjainak egyedi azonosítására szolgáló értékeket tartalmazó mező. Egyes esetekben több mezőből álló elsődleges kulcsot is alkalmazhatunk.
e-mail	Az internet elektronikus levelezési rendszere.
e-mail cím	Az elektronikus levelezésben használt, egy felhasználó postaládájának azonosítására szolgáló kifejezés. Egy e-mail cím a felhasználónévből és az elektronikus postaládát tartalmazó domain nevéből áll, melyeket @ jel köt össze.
e-mail kódolás	Az elektronikus üzenetek tartalmának adott szabvány szerinti átalakítása, mely elsősorban a különböző nyelvekben előforduló speciális karakterek egységes megjelenítésére szolgál. lásd még Base64, MIME
EMS	lásd bővített memóriaterület
emuláció	Egy eszköz vagy program működésének egy másik eszközzel vagy programmal való utánzása.
ENIAC (Electronic Numerical Integrator and Computer)	Az első elektronikus digitális számítógép.
EPOC	A Psion Software cég által kifejezetten hordozható eszközökhöz kifejlesztett operációs rendszer.
EPROM (Erasable PROM)	Olyan PROM, melynek tartalmát ultraibolya fény segítségével törölhetjük, és akár többször is újraírhatjuk.

EQ	Az ekvivalencia logikai művelet operátora.
ergonómia	A kényelmes és biztonságos eszközök és gépek tervezésével, valamint az ember és környezet egymásra hatásával foglalkozó tudomány.
ergonomikus számítógép	Olyan számítógép, amelynek használatakor minimálisra csökken vagy megszűnik a számítógép használatához kapcsolható baleseti és munkavédelmi kockázat.
értelmező- (interpreter) program	Egy magas szintű programnyelven írt program forráskódjának értelmezésére és végrehajtására szolgál.
érvényesítési szöveg	Az Access-ben egy mezőhöz rendelt érvényességi szabálynak meg nem felelő érték megadásakor megjelenített üzenet.
érvényességi szabály	Az Access-ben egy mező értékére vonatkozó korlátozás.
ÉS	lásd AND
eszközfüggetlen bitkép	Olyan pixelgrafikus képformátum, melyben az egyes képpontok színét a megjelenítő eszköztől független formátumban tárolják. Az eszközfüggetlen kép megjelenítésekor a színeket az adott eszközön megjeleníthető színekké kell konvertálni.
eszköztár	Parancsok vagy programok gyors elérését szolgáló ikonokat, gombokat tartalmazó sáv vagy ablak. Általában a programok ablakának felső vagy bal szélén helyezkedik el, de a legtöbb programban áthelyezhető, vagy külön ablakként kiemelhető.

eszközvezérlő (driver)	Egy hardvereszköz - például egér, nyomtató stb. - vezérlését megvalósító program. A különféle szoftverek a hardvereszközöket általában azok eszközvezérlő programján keresztül kezelik.
EXE	Futtatható, gépi kódú programot tartalmazó fájl kiterjesztése.
Expanded Memory	lásd bővített memóriaterület
exportálás	Egy program adatainak más formátumban való elmentése.
Extended Memory	lásd kiterjesztett memóriaterület
extract	lásd kibontás
Extranet	Olyan internetes protokollokkal és szoftverekkel működő belső hálózat, amely korlátozott mértékben az interneten keresztül külső felhasználók számára is elérhető.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés

Magyarázat

fastruktúra

Olyan hierarchikus adatszerkezet, melynek egyes elemei között alá-, illetve fölrendeltségi viszony van. Minden elemnek egy fölé-, de több alárendelt eleme lehet.

fatopológia

A számítógépes hálózatok kiépítésére használt kábelezési technológia, melynek lényege, hogy a szerver több közvetítő számítógéppel áll közvetlen kapcsolatban, és ezekhez a közvetítő gépekhez kapcsolódnak a kliensek. Így a kliensek a közvetítő gépeken keresztül kommunikálnak a szerverrel és egymással. A hálózat bármely pontján bekövetkezett hálózati hiba az érintett hálózatrészhez kapcsolódó alhálózatokat is megbéníthatja. lásd még sín-, gyűrű- és csillagtopológia

fájl (file)

A háttértáron tárolt, névvel ellátott adathalmaz.

fájlrendszer

Az állományok és könyvtárak háttértáron történő tárolására és rendszerezésére kialakított struktúra. Ilyen például a FAT és az NTFS.

FAT (File Allocation Table)

Fájl foglaltsági táblázat, melyet az operációs rendszer a fájlok lemezen való elhelyezkedésének nyilvántartására használ a FAT16 és a FAT32 fájlrendszerekben.

FAT16, FAT32 fájlrendszer

A FAT, azaz a fájl foglaltsági táblára épülő fájlrendszer. A FAT16 16 bites, míg a FAT32 32 bites címzési módot használ. A FAT16 maximum 2 gigabájt, míg a FAT32 maximum 2 terabájt kapacitású lemez kezelésére képes, valamint jobban kihasználja a rendelkezésre álló tárolókapacitást. A FAT fájlrendszert a legtöbb operációs rendszer ismeri, bár a régebbi operációs rendszerek, például a DOS, általában csak a FAT16 fájlrendszer kezelésére képesek.

fattyúsor

Egy többsoros bekezdés külön oldalra került utolsó sora. Általában szövegszerkesztésben és kiadványszerkesztésben használt kifejezés. lásd még *árvasor*

FD

lásd hajlékonylemez

FDD

lásd hajlékonylemezes meghajtó

felbontás

1. lásd dpi 2. A képernyőn egy adott üzemmódban vízszintesen és függőlegesen megjeleníthető képpontok maximális száma. Jellemző értékei például: 640x480, 800x600, 1024x768.

felhasználói felület

Azon szoftver- és hardvereszközök összessége, melyeken keresztül a felhasználó kommunikálhat a számítógéppel. Ide tartozik például a billentyűzet, az egér, valamint a számítógép monitoron megjelenő ikonok, menük és párbeszéd panelek. Lásd még a grafikus és karakteres felhasználói felület címszavakat.

felhasználói szoftver

Azok a programok, melyek egy meghatározott felhasználói igényt elégítenek ki. Megkülönböztetünk általános célú és egyedi célú - például megrendelésre készült - felhasználói szoftvereket.

felső memória blokkok (Upper Memory Blocks/UMB)

Az EMM386.EXE által a rendszer számára lefoglalt 348 KB-os terület használaton kívüli részeinek kiaknázásával létrehozott, nem folytonos memóriaterület, melyre különféle eszkövezérlő programokat tölthetünk, így memóriát szabadíthatunk fel a hagyományos memóriaterületen futó programok számára.

feltételes formátumozás

Az Excelben használható formátumozási mód, mely lehetővé teszi egy cella értékétől függő eltérő formátumok alkalmazását.

féreg

A vírusokhoz hasonlóan működő program, melynek elsődleges célja, hogy egyetlen futtatással minél több számítógépre terjedjen át. A férgek nem fertőznek meg más programokat, csak az interneten vagy a lokális hálózaton, magukat e-mailekhez vagy más adatokhoz csatolva, gépről gépre terjedve szaporodnak.

fixpontos aritmetika

A tárolt szám kettes számrendszerbeli együtthatóinak véges tárrekeszben történő elhelyezésére szolgáló számábrázolásmód.

Flash memória

Az EEPROM speciális fajtája, melynek törlése és újraprogramozása nem bájtanként, hanem blokkonként történik. Ezt a memóriatípust használják például a modern számítógépek BIOS-ának tárolására, mivel lehetővé teszi a BIOS könnyű frissítését.

flat mód

Olyan memóriacímzési mód, melynek segítségével a teljes memória tartalma egyetlen folyamatos címtartományban érhető el. A flat mód ellenkezője a szegmentált (segmented) címzési mód, ahol a memória több szegmensre kerül felosztásra, a tárolt adatokat pedig az egyes szegmensek tartalmának megcímzésével érhetjük el.

Fogd és vidd

A képernyő egy elemének - például egy ablak vagy egy ikon - áthelyezése. Az áthelyezéshez mutassunk az egérkurzorra az áthelyezni kívánt objektumra, majd az egér bal gombjának nyomva tartása közben húzzuk az egérrel az új helyre. Ezt a módszert használhatjuk többek között fájlok, illetve szövegrészek másolására vagy áthelyezésére is.

fordító (compiler) program

Egy magas szintű programnyelven írt program forráskódjának gép kódra való lefordítására szolgál.

formátum

Egy adott elemre vonatkozó megjelenési beállítások összessége.

formátumkód

Egy konkrét adattípus megjelenítésére használt séma, például dátumoknál: éééé-hh-nn. A formátumkódok legfeljebb négy szakaszból állhatnak.

formázás

A háttértár előkészítése az adatok fogadására, és az adatterület épségének ellenőrzése. Általában lemezes háttértárak, leggyakrabban hajlékonylemezek esetében használt művelet.

forráskód

Magas szintű programozási nyelven megírt programszöveg.

FoxPro, Visual FoxPro

A Microsoft által kifejlesztett objektumorientált relációs adatbázis-kezelő rendszer.

főkönyvtár, gyökérkönyvtár

Az adott meghajtón található könyvtárszerkezet - mappaszerkezet - kiinduló könyvtára. Általában az egyes háttértárakra vonatkozóan használt kifejezés, például „A C: meghajtó főkönyvtára.”

Freeware program	Ingyenesen használható szoftver, melynek felhasználási feltételeit vagy a szoftver készítője határozza meg, vagy egy általános szerződés, a GNU General Public Licence tartalmazza.
frissítő lekérdezés	Az adatbázis-kezelésben használt lekérdezéstípus, melynek segítségével egy kritériumnak eleget tevő rekordcsoport egyes mezőinek értékét módosíthatjuk.
FrontPage	A Microsoft cég által készített webszerkesztő program.
FrontPage Express	A Microsoft cég által készített egyszerű HTML oldalszerkesztő program.
FTP	Fájlok interneten történő átvitelére szolgáló protokoll. Segítségével az FTP szervereken található adatok a helyi hálózaton keresztül elérhető fájlszerverekhez hasonló formában érhetők el.
FTP kliensek	A fájlok FTP protokollal történő átvitelét - általában az adatok FTP fájlszerverekről való letöltését vagy az adatok feltöltését megkönnyítő - programok. Ismertebb FTP programok például a CuffcupDirect FTP és a CuteFTP.
funkcióbillentyűk	F1-től általában F12-ig számozott billentyűk, melyek programtól függően különféle műveletek elvégzésére alkalmasak.
futtatás	Egy parancs, parancssor vagy program elindítása, végrehajtása.

függvény

Az adatbázis- és táblázatkezelő programok bonyolult műveletek leírását és azok végrehajtását megkönnyítő számítási segédeszközei. A függvények általában két fő részből állnak, a függvény nevéből és a bemenő adatok - argumentumok - listájából. A függvényt a megfelelő értékekkel - argumentumokkal - meghívva egyetlen értéket, a függvényértéket kapjuk eredményül. A függvényeket funkciójuk alapján pénzügyi, matematikai, statisztikai, logikai, karakterlánc-kezelő vagy dátum és idő kategóriákba sorolhatjuk.

fülek

A fülek a párbeszéd panelek különböző kategóriába sorolt elemeit választják szét a hagyományos kartotékokhoz hasonló elven. Így a sok beállítást tartalmazó párbeszéd panelek áttekinthetőbbé válnak.

fürt

lásd cluster

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
gigabájt (GB)	A számítástechnikában használt mértékegység. Egy gigabájt 1024 megabájtból áll.
gomb	A képernyő olyan objektumai, melyekre kattintva a hozzájuk tartozó parancs vagy műveletsor végrehajtását kezdeményezhetjük.
Gopher	1. A World Wide Webnél régebbi, ma is használt, az internetes szervereken található, elsősorban szöveges anyagok visszakeresését és megjelenítését szolgáló rendszer. 2. A Gopher szerverek eléréséhez használt internetes protokoll.
gördítősáv	Az ablakok jobb oldali és alsó szélén található, két végén nyílban végződő sáv, amelynek segítségével vezérelhetjük, hogy az ablakban található lista vagy dokumentum mely része legyen látható.
GPS (Global Positioning System)	Műholdas helymeghatározó rendszer.
grafikus felhasználói felület (GUI)	A számítógéppel való kommunikációt megkönnyítő, a számítógép grafikai lehetőségeit kihasználó felhasználói felület. A legtöbb mai operációs rendszer rendelkezik grafikus felhasználói felülettel.
GSM (Global System for Mobile Communications)	A mobiltelefon-szolgáltatók által használt műholdas telekommunikációs rendszer.
guest	lásd vendég
GUI (Graphic User Interface)	lásd grafikus felhasználói felület

gumikeret

A képernyő több elemének - például ikonoknak - együttes kijelölésére szolgáló, általában pontozott vonallal jelölt, téglalap alakú terület. A gumikeret használatához mutassunk az egérrel a kijelölendő elemek körüli üres területre, tartsuk az egér bal gombját lenyomva, és húzzuk az egeret átlós irányban, míg az összes szükséges objektumot magába nem foglalja.

gyorsbillentyű

Egy parancs végrehajtására használt billentyű vagy billentyűkombináció. A gyorsbillentyű általában a menü használatát helyettesíti.

gyorsformázás

A formázás rövidített változata, amikor csak a háttértár tartalomjegyzéke kerül törlésre vagy létrehozásra, az adatterület törlése és ellenőrzése nem történik meg. Egyes háttértárak, például hajlékonylemezek esetében a gyorsformázás csak abban az esetben lehetséges, ha a háttértárat már korábban formáztuk.

Gyorsindítás eszköztár

Általában a Tálcán elhelyezkedő eszköztár, melyre a gyorsabb elérés érdekében felvehetjük a gyakran használt programok parancsikonjait.

gyorsmenü

Az egér jobb gombjával kattintva megjeleníthető menü, mely a képernyő egy adott eleméhez tartozó leggyakoribb parancsok és beállítási lehetőségek listáját tartalmazza.

gyűrűtopológia

A számítógépes hálózatok kiépítésére használt, síntopológiához hasonló módon működő kábelezési technológia, ahol a számítógépeket egy megszakítás nélküli kört alkotó kábel köti össze. lásd még sín-, fa- és csillagtopológia

A Első

 Előző

G-GY kezdőbetűs kifejezések

Következő

Utolsó **Z**

Kifejezés	Magyarázat
hagyományos memóriaterület	A hagyományos memóriaterület (Conventional Memory) a fizikai memória első 640 KB-os része. Alap esetben ide töltődik be a DOS és minden DOS alapú program.
Hajlékonylemez, FD (Floppy Disk)	Mágneses elven működő, kis mennyiségű adat tárolására alkalmas, cserélhető háttértár. Megkülönböztetünk 3,5", illetve 5,25" méretű, valamint egy oldalas (SS) és két oldalas (DS) fajtákat. Kapacitása alapján SD, DD, HD, ED jelöléssel látják el.
Hajlékonylemezes meghajtó, FDD (Floppy Disk Drive)	Hajlékonylemez olvasására és írására alkalmas be-, illetve kiviteli egység.
hálós adatmodell	Az adatbázis-kezelésben, a valós világ leírására használt adatmodell, melyben egyedek közötti kapcsolat gráffal szemléltethető. A kapcsolatok vertikális és horizontális irányúak is lehetnek.
hálózat	Egymással kommunikációs kapcsolatban lévő számítógépek együttese.
hálózati kártya (Network Interface Card, NIC)	Olyan bővítőkártya mely segítségével a számítógépet egy számítógép hálózatra csatlakoztathatjuk. A legtöbb hálózati kártyát egy bizonyos hálózat-, protokoll- és médiatípus számára tervezték, bár egyes hálózati kártyák több hálózat kiszolgálására is alkalmasak. Napjainkban az Ethernet hálózat a legelterjedtebb.
hálózati számítógép	1. Számítógépes hálózathoz kapcsolódó számítógép. 2. lásd terminál

hálózati topológia	A számítógépek fizikai összekötésének logikai rendszere. lásd még a sín-, gyűrű-, fa- és csillagtopológia
hanyattegér	A képernyőn látható kurzor vagy mutató helyzetének meghatározására, és különböző műveletek végzésére alkalmas eszköz. A mutatót az eszközön található golyó forgatásával mozgathatjuk. lásd még egér
hardver	A számítógép elektronikus és mechanikus eszközeinek összessége. Ebbe a fogalomkörbe beletartoznak a különféle kiegészítő eszközök és tartozékok is.
hasáb	A dokumentum szövege által alkotott egybefüggő oszlop. A dokumentum szövegének több oszlopba történő rendezésekor többhasábos formátumról beszélünk.
háttértár	Az adatok hosszú távú tárolására alkalmas eszköz.
HD	1. A nagy kapacitású (High Density) hajlékonylemezek jelölése. Napjainkban a 3,5"-os HD-s hajlékonylemez a legelterjedtebb. 2. Hard Disk, lásd merevlemez
HDD (Hard Disk Drive)	lásd merevlemez
helyettesítő karakterek	Egy vagy több karakter helyettesítésére szolgáló írásjelek. A leggyakrabban fájlok vagy szövegrészek keresésekor használják. Általában a kérdőjel (?) egy, míg a csillag (*) tetszőleges számú karakter helyettesítésére szolgál. Egyes programokban további, speciális helyettesítő karaktereket is használhatunk.

helyőrző	1. Kurzor. 2. A PowerPointban az objektumok alapértelmezett helyét jelző téglalap. 3. Az Access-ben egy mezőbe - a hozzárendelt beviteli maszk alapján - bevihető karakterek helyét jelző szimbólum.
hexadecimális számrendszer	lásd tizenhatos számrendszer
hibaérték	Az Excelben a nem értelmezhető képletek eredményeként kapott hibajelzés. A hibaérték mindig egy # kettőskereszttel kezdődő, csupa nagybetűvel írt szöveges információ. Például: #NÉV?, #ZÉRÓOSZTÓ!, #HIV!.
hibernálás	A hibernálás funkció használatakor a Windows minden program futását felfüggeszti, elmenti a memória teljes tartalmát a számítógép háttértárára, majd leállítja a számítógépet. A számítógép legközelebbi bekapcsolásakor a Windows visszatölti a memória elmentett tartalmát, így munkánkat onnan folytathatjuk, ahol a hibernálás előtt abbahagytuk.
hierarchikus adatmodell	Az adatbázis-kezelésben a valós világ leírására használt adatmodell, melyben az adatszerkezet fastruktúrával írható le.
High Color	lásd színmélység
High Memory Area	lásd magas memóriaterület
hiperhivatkozás, hivatkozás (hyperlink, link)	Leggyakrabban a HTML oldalakon, de más dokumentumokban is használt, internet vagy intranet címre, illetve más fájlra vagy dokumentumra, esetleg a dokumentum egy adott pontjára vezető utalás. Egy hiperhivatkozásra kattintva a megadott helyre ugorhatunk.

hírcsoport, newsgroup	A hirdetőtáblákhoz hasonló, egy témához kapcsolódó hozzászólásokat tartalmazó, általában szabadon hozzáférhető felhasználói fórum.
hírkiszolgáló szerver	A NEWS protokollt használó, hírcsoportokat tartalmazó, internetes vagy intranetes szerver.
hitelességi bizonyítvány	A digitális aláírás és a nyilvános kulcs összefoglaló neve.
hivatkozás (link)	lásd hiperhivatkozás
Hollerith, Herman (1860-1929)	Amerikai tudós, az IBM egyik alapítója, aki az 1880-as években a népszámlálás adatainak feldolgozására elsőként alkalmazott lyukkártyával működő villamos számlálógépet.
homogén	egyforma, egyfajta
hordozható személyi számítógép	Olyan személyi vagy ipari célra kialakított személyi számítógép, amelyet méretének és súlyának csökkentésével hordozhatóvá alakítottak ki.
host (vendéglátó)	Az a számítógép, amely host-terminal hálózati modellben az elérhető adatokat tárolja.
host-terminal (vendéglátó-terminál) modell	A host-terminal modell két, általában telefonvonalon keresztül összeköttetésben lévő számítógép közötti kapcsolatot ír le.
hozzáfűző lekérdezés	Az adatbázis-kezelésben használt lekérdezés típus, melynek segítségével egy kritériumnak eleget tevő rekordokat fűzhetünk hozzá egy táblához.
HTM, HTML	HTML oldalakat tartalmazó fájlok kiterjesztése.

HTML (HyperText Markup Language)

A World Wide Web oldalak készítéséhez használt dokumentum-leíró nyelv.

HTTP (HyperText Transfer Protocol)

Elsősorban HTML állományok, azaz World Wide Web oldalak továbbítására szolgáló internetes protokoll.

hypertext

Különféle típusú objektumok - például szövegek, képek, hangok, programok - összekapcsolására alkalmas adatbázis-rendszer.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
IBM (International Business Machines)	A világ egyik legnagyobb számítógépgyártó cége.
IBM AIX (Advanced Interactive eXecutive)	A UNIX operációsrendszer egy, az IBM cég által kifejlesztett változata.
IBM PC	Az IBM cég által kifejlesztett számítógép család.
ICT	Információs és kommunikációs technológia.
IDE (Integrated Drive Electronics)	A háttértárak és a központi egység közötti adatforgalom módját meghatározó szabvány. Másik nevén ATA. Jellemzője, hogy az eszközezőrlő egység magára a meghajtóra van integrálva. Lásd még a SCSI szabványt.
idegen kulcs	Az adatbázis-kezelésben egy másik tábla elsődleges kulcsára mutató azonosító.
időosztásos (time sharing) operációs rendszer	Olyan operációs rendszer, amely több folyamat egyidejű futtatása esetén a rendelkezésre álló processzoridőt - a folyamatok prioritásától függően - felosztja a futó folyamatok között, az egyes folyamatokra jutó processzoridőt pedig nem korlátozza.
igazságtábla	A logikai műveletek értéktáblázata, mely a bemenő adatok összes lehetséges kombinációjával végzett műveletek eredményét tartalmazza.
ikon	A képernyőn látható, programot, fájlt, mappát vagy parancsot jelképező, kisméretű rajz vagy szimbólum.

illesztőprogram	lásd eszközvezérlő
IMP	A két operandussal végezhető implikáció logikai művelet operátora.
implikáció	Két operandussal végezhető következtető logikai művelet, melynek eredménye pontosan abban az esetben HAMIS, ha az első operandus logikai értéke IGAZ, a második operandus logikai értéke pedig HAMIS.
importálás	Más programból származó adatállomány beolvasása. Gyakran az adatok konvertálásával jár együtt.
inaktív	1. Olyan elem vagy menüpont, amely nem választható ki. 2. Olyan funkció, elem vagy kapcsoló, amely kikapcsolt állapotban van.
inaktív ablak	Nem aktuális ablak.
inch	lásd coll
iniciálé	Kiemelt, nagyméretű kezdőbetű vagy szó.
input periféria	lásd bemeneti egység
input-output periféria	lásd be- és kimeneti egység
Intel	Piacvezető chipgyártó cég.
intelligens címke	A Microsoft Office XP programokban különböző típusú adatok - például irányítószám - automatikus felismerésére, és a felismert adatokkal való különféle műveletek elvégzésére alkalmas objektumok.
intelligens terminál	A központi számítógéphez csatlakozó olyan be- és kiviteli berendezés, amely az adatok előkészítésére és feldolgozására is alkalmas.

interaktív feldolgozású rendszer	Olyan operációs rendszer, ahol az egyes parancsok azonnal végrehajtásra kerülnek, a gép és a felhasználó között állandó kapcsolat van.
internet	Az egész világot behálózó, TCP/IP alapon működő számítógép-hálózat.
internetjog	Az interneten hozzáférhető szoftverek és szolgáltatások használatával kapcsolatos jogszabályok összessége.
interpreter	lásd értelmezőprogram
intranet	Az internetes protokollokra és szoftverekre épülő, nem nyilvános, belső (helyi) hálózatok összefoglaló neve, ahol a felhasználók internethez hasonló környezetben dolgozhatnak.
IP cím	Az internetre kötött számítógépek egyedi azonosítója, amely négy, egymástól ponttal elválasztott, 8 bites - 0 és 255 közötti - számból áll.
IPv6, IPng (Internet Protocol next generation)	A napjainkban használt IP protokoll - az IPv4 -továbbfejlesztése, mely az IPv4 protokollal együttműködve lehetővé teszi az internet kiszolgálók számának, illetve a sávszélességnek tetszőleges mértékű, a mindenkori követelményeknek megfelelő bővítését.
IPX (Internetwork Packet Exchange)	A Nowell NetWare operációs rendszer által használt hálózati protokoll.
irányított szűrő	Az Excelben és az Access-ben a listák, illetve táblák adatainak összetett feltételek alapján történő szűrésére alkalmas funkció.

IRC (Internet Relay Chat)

Olyan internetes szolgáltatás, amely lehetővé teszi több felhasználó egy idejű, online, szöveges kommunikációját.

ISDN (Integrated Services Digital Network)

A hagyományos telefonvonalakhoz hasonló, ideiglenes kapcsolat fenntartására alkalmas, de digitális jellegéből adódóan nagyobb sebességű adatátvitelt biztosító telekommunikációs szabvány.

ISP (Internet Service Provider)

Internet szolgáltató cég.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés**Magyarázat**

Java Applet	A HTML-oldalba beágyazott, a böngésző ablakban futó félig lefordított, rendszerfüggetlen program, mely a számára fenntartott területen egy képhez hasonló módon jelenik meg. Java Applet segítségével például animáció, navigációs menü és adatbeviteli űrlap készíthető.
Java script	A HTML-oldalakba ágyazott, a böngésző ablakában futó, forráskódú program, amely leggyakrabban az interaktív elemek működését szabályozza.
Jegyzet ablaktábla	A PowerPointban az egyes diákhoz tartozó megjegyzések begépelésére alkalmas ablakrész.
jelentés	Az adatbázis-kezelő programokban a táblák vagy lekérdezések adatainak nyomtatott formában történő megjelenítésére szolgáló sablon.
jelölőnégyzet	Általában egymástól független választási lehetőséget kínáló kapcsoló. A jelölőnégyzet bekapcsolt állapotát pipa, kikapcsolt állapotát üres négyzet jelöli.
jelszó (password)	Titkos karaktersorozat, mely egy fájlhoz, programhoz, számítógéphez vagy hálózati erőforráshoz biztosít hozzáférést a felhasználó számára. A Windows-ban a begépeltek karakterek - biztonsági okokból - soha nem jelennek meg a képernyőn, helyettük * csillag jelek láthatók.
joker karakterek	lásd helyettesítő karakterek
JPG, JPEG	A Joint Photographic Experts Group által kifejlesztett veszteséges tömörítési eljárással készült képet tartalmazó fájlformátum kiterjesztése.
jumper	Műanyag burkolatú fém áthidaló, amely két csatlakozó tûre helyezve zárja az áramkört. Elsősorban alaplapok és bővítőkártyák konfigurálására használt eszköz.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
kapcsolat	Az adatbázis-kezelésben az egyedek egymáshoz való viszonyát írja le.
kapcsoló	1. Két állapotú űrlapelem, például egy jelölőnégyzet. 2. A DOS parancsok működését befolyásoló paraméter. A kapcsolók általában / per jellel kezdődnek, például DIR /P.
kapcsolt vonal	1. Hagyományos telefonvonal. 2. Hagyományos telefonvonalon modem segítségével történő adatátvitelt megvalósító, ideiglenes kapcsolatot biztosító technológia. Leginkább magánfelhasználók körében elterjedt internetes kapcsolat fenntartására.
karakter	A szöveges információ elemi része. Betű, írásjel vagy szimbólum, melynek tárolása többnyire egy bájton történik.
karakteres felhasználói felület	Olyan felhasználói felület, amely kizárólag a számítógép beépített karakterkészletét használja a felhasználó és a számítógép közötti kommunikáció megvalósítására. Napjainkban a karakteres felhasználói felületeket egyre inkább kiszorítják a grafikus felhasználói felületek.
karakterkészlet	A számítógépen, a betűk, számok, írásjelek és egyéb szimbólumok ábrázolására szolgáló jelkészlet. lásd még ASCII
karakterstílus	1. Egy betűtípus írásmódja, például dőlt, félkövér. 2. Egyedi névvel ellátott, tetszőleges szövegrészre alkalmazható betűformátum-kombináció.

kattintás	Az egér valamely gombjának lenyomása, majd felengedése.
Kedvencek	A Windows Intéző és az Internet Explorer Kedvencek menüjéből elérhető lista, melybe - parancsikonként - a felhasználó felveheti a gyakran látogatott helyi vagy hálózati mappák vagy fájlok, illetve HTML-oldalak címeit.
képernyőkímélő	Olyan program, amely akkor aktiválódik, ha egy adott időn alatt nem mozdítjuk meg az egeret, és nem ütünk le semmilyen billentyűt. A képernyőkímélő célja, hogy állandóan változó ábrák, animációk megjelenítésével, vagy a képernyő elsötétítésével elkerülje a kép „beégését” a monitorba. Ez a jelenség elsősorban a régi típusú monokróm monitorok esetében fordult elő, napjainkban a képernyővédők inkább a szórakoztatást szolgálják.
képfrissítési frekvencia	A képernyőn látható kép újrarajzolásának gyakorisága. A képfrissítés gyakoriságát hertzben (Hz) mérik. Minél magasabb ez az érték, annál kevésbé vibrál a képernyőn látható kép. Az alapérték 60 Hz, de a mai monitorok - típusuktól függően - képesek magasabb, például 75, 85, 100, 120 Hz frissítési frekvencia alkalmazására is.
kereskedelmi szoftver	Bárki által megvásárolható szoftver, melynek használatát a gyártó licenc szerződése szabályozza.
keresőszerverek	Az internetes szolgáltatók által fenntartott, kiterjedt, automatikusan frissülő adatbázissal rendelkező, különösen nagy teljesítményű számítógépek, melyek lehetővé teszik az interneten található információk különféle szempontok szerinti visszakeresését.

keresztáblás lekérdezés

Az Access egy olyan lekérdezés típusa, melynek segítségével két kiválasztott mező adatai alapján összesíthetjük egy harmadik mező adatait.

készenléti állapot

A készenléti állapot funkció használatakor a Windows minden program futását felfüggeszti, és a számítógépet energiatakarékos pihenő állapotba helyezi. A készenléti állapotból bármely billentyű leütésével vagy az egér megmozdításával léphetünk ki. Készenléti állapotban nem szabad a számítógépet kikapcsolni, mert minden nem mentett munkánkat elveszítjük.

kettes (bináris) számrendszer

A kettő hatványain alapuló számrendszer. A kettes vagy más néven bináris számrendszerbeli számok a 0 és az 1 számjegyekből állnak.

kiberkávéház (cybercafé)

Olyan létesítmény, mely azoknak is lehetőséget biztosít az informatikai szolgáltatások kihasználására, akiknek nincs otthon számítógépük vagy internetcsatlakozásuk.

kibontás, kicsomagolás

A tömörített adatok eredeti állapotának visszaállítása.

kifejezésszerkesztő

Az Access beépített funkciója, amely megkönnyíti a különböző képletek és függvények bevitelét.

kilobájt (KB)

A számítástechnikában használt mértékegység. 1 kilobájt=1024 bájt.

kimeneti egység (output periféria)

Az adatok, információk megjelenítésére, illetve megszólaltatására szolgáló eszköz. A legismertebb eszközök a monitor, a nyomtató és a hangszórók.

kimutatás	Az Excelben a listák különféle szempontok szerinti összesítésére használható funkció.
kiszámítógép (minicomputer)	Legfeljebb néhány száz felhasználó kiszolgálására alkalmas szerver.
kiterjesztés	A fájlnev után álló, a fájlnévtől általában ponttal elválasztott rövidítés, amely a fájl típusára utal. A kiterjesztések általában maximum három betűsek, mert a DOS rendszerben három betűnél hosszabb kiterjesztések használata nem megengedett. A Windows-ban beállítható az ismert fájltypusokhoz tartozó kiterjesztések megjelenítése, illetve elrejtése.
kiterjesztett memóriaterület (Extended Memory/XMS)	A DOS operációs rendszerben a memória 1 MB feletti része, mely a HIMEM.SYS eszközezőrlő használatával válik hozzáférhetővé.
kivételszótár	A Word alapértelmezett helyesírási szótárát kiegészítő, a felhasználó által felvett szavakat tartalmazó lista, melynek elemeit a Word helyes szavakként kezeli.
kizáró vagy	Két operandussal végezhető választó logikai művelet, melynek eredménye csak abban az esetben IGAZ, ha a műveletben részt vevő kifejezések logikai értékei különbözőek.
kliens	A kliens-szerver modellben a szolgáltatást igénybe vevő program vagy számítógép.
kliens-szerver (ügyfél-kiszolgáló) modell	Két számítógép vagy számítógépes program közötti kapcsolat, ahol a résztvevők egyike - a kliens - igénybe veszi a másik résztvevő - a szerver - egy vagy több szolgáltatását.

kódlap	Az ASCII kódtábla lokalizált változata, mely lehetővé teszi az adott nyelvterületre jellemző karakterek ábrázolását. Magyarországon a 852-es Szláv Latin II kódtáblát használjuk.
kommunikációs port	Funkciója a külső perifériákkal való kapcsolattartás, főbb fajtái a soros (serial), a párhuzamos (parallel), a PS/2, az USB (Universal Serial Bus) és az IEEE 1394 port. Lásd még a soros port és párhuzamos port kifejezéseket.
kompatibilitás	1. Egy másik ismertebb szoftverrel vagy hardvereszközzel való azonosság jelzésére használt kifejezés. Például „IBM PC kompatibilis számítógép”. 2. Egyik szoftver- vagy hardvereszköz másik szoftver- vagy hardvereszközzel való együttműködésének képessége.
konjunkció	Több operandussal végezhető összefűző logikai művelet, melynek eredménye csak abban az esetben IGAZ, ha minden, a műveletben részt vevő kifejezés logikai értéke IGAZ.
konvertálás	Az adatok más formátumra való átalakítása.
konzol (consol)	1. Egy monitorból vagy egyéb kijelzőből és egy billentyűzetből, illetve más adatbeviteli egységből álló eszközök együttese. 2. A monitor vagy kijelző másik neve.
kormányzati adatbázisok	Az internet esetében különböző államigazgatási szervek adatbázisainak használatát biztosító weboldalak.

korrektúrajel	A Word vagy az Excel Korrektúra üzemmódjának bekapcsolt állapotában a dokumentumban történt módosítások jelölése.
Korrektúra üzemmód	Bekapcsolt állapotában lehetővé teszi egy dokumentum vagy táblázat módosításainak nyomon követését.
könyvtár	lásd mappa
körlevél	Több címzett számára készített, személyre szabott információkat is tartalmazó formanyomtatvány.
körlevélmező	A törzsdokumentumban az adatforrás egy mezőjének tartalma számára fenntartott hely.
kötegelt feldolgozású rendszer	Olyan operációs rendszer, ahol a parancsok feldolgozása egy előre elkészített parancssor alapján történik, közvetlen hibajavítási lehetőség nélkül.
kötésmargó	A dokumentum lefűzéséhez fenntartott margó, melynek mérete hozzáadódik a megfelelő oldali margó méretéhez.
Központi vezérlőegység	lásd CPU
közvetlen elérésű háttértár	Olyan háttértártípus, amelyen a felvitt adatokat tetszőleges sorrendben lehet leolvasni. Ilyenek például a lemezes háttértárak.
kriptológia	Titkosítással foglalkozó tudományág.
kritériumtábla	Az Excelben az irányított szűrő használatakor a szűrőfeltételeket tartalmazó lista.

kurzor

1. Szöveges adatok bevitelekor az aktuális beviteli pozíciót jelölő, villogó, függőleges vonal alakú szimbólum. 2. Az aktuális pozíciót jelölő szimbólum.

kurzormozgató billentyűk

A szövegkurzor pozíciójának megváltoztatására szolgáló billentyűk a billentyűzeten. Legjellemzőbbek a felfelé, lefelé, jobbra és balra mutató nyilat ábrázoló billentyűk.

külső parancsok

A DOS rendszer azon parancsai, melyek csak a parancs kiadásakor, a végrehajtás idejére töltődnek be a memóriába. Lásd még a belső parancsok kifejezést.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés

Magyarázat

lábjegyzet	A dokumentum egyes szövegrészeinek magyarázata vagy kiegészítésére szolgáló szövegrész, mely a lap alján, a hozzá tartozó szóval azonos oldalon jelenik meg.
lábjegyzetjelölő, végjegyzetjelölő	A törzsszövegben található, általában felső index formátumú szám vagy egyéb jelölő karakter, mely az adott szóhoz vagy kifejezéshez tartozó lábjegyzetre vagy végjegyzetre utal.
LAN (Local Area Network)	Általában egy iroda vagy épület falain belül kiépített hálózat.
lap/perc	A nyomtatási sebesség mértékegysége. Az egy perc alatt kinyomtatható lapok mennyisége.
LDAP (Lightweight Directory Access Protocol)	Különbféle információs listák lekérdezésére alkalmas, nyitott, rendszerfüggetlen protokoll.
lebegő eszköztár	Olyan eszköztár, mely nincs a program ablakának széléhez rögzítve, ütköztetve.
lebegő objektum	Olyan objektum - például fotó, rajz, ábra -, mely a dokumentum többi részétől függetlenül, tetszőlegesen formátumozható, áthelyezhető, eltakarhatja a szöveget, annak hátterébe kerülhet, vagy a szöveg akár körbe is járhatja azt.

lebegőpontos aritmetika

A számok hatványkitevős alakban történő számábrázolási módja, ahol a szám a karakterisztikából (fixpontos egész) és a mantisszából (fixpontos tört) álló számpárként írható le.

legördülő lista

Előre definiált választási lehetőségeket tartalmazó mező, melynek választható értékei a mező jobb szélén látható lefelé mutató háromszöget ábrázoló gombra kattintva jeleníthetők meg. Egyes esetekben, a felkínált lehetőségeken kívül, a szöveges beviteli mezőhöz hasonlóan egyéni értékek is megadhatók.

Leibnitz, Gottfried Wilhelm
(1646 1716)

Német matematikus, aki Pascal számológépének továbbfejlesztésével elsőként készített olyan számológépet, amely alkalmas volt az osztás, szorzás és kivonás műveletek közvetlen elvégzésére.

lekérdezés

Egy tábla vagy másik lekérdezés meghatározott feltételeknek megfelelő rekordjainak szűrése, összesítése. A forrásadatok változása esetén a lekérdezés eredménye automatikusan módosul. Lásd még az akciólekérdezés kifejezést is.

lenyíló menü

A képernyő egy elemére, például egy menüpontra vagy gombra kattintva megjeleníthető menü.

léptethető mező

Számadatok bevitelére szolgáló mező, melynek értékét a mező jobb szélén lévő fel-le nyilacskákra kattintva, esetleg az érték begépelésével módosíthatjuk.

letöltés

Weboldalak, weboldalon található képek, illetve programok vagy egyéb adatfájlok internetes vagy intranetes szerverről saját számítógépünk háttértárára történő mentése.

letöltésvezérlő (download manager)	Nagy mennyiségű adatok internetről való letöltését megkönnyítő, a letöltést teljes mértékben automatizáló program.
levelezési lista	Olyan felhasználói fórum, melynek tagjai a levelezőlista szerver címére küldött elektronikus levelek segítségével kommunikálnak egymással. A szerver címére beérkező levelek automatikusan továbbításra kerülnek a listára feliratkozott minden tag e-mail címére.
levelezőszerverek	Az interneten keresztül küldött levelek továbbítását és tárolását végző szerverek.
licencszerződés	Olyan megállapodás, amelyben a szerzői jogok tulajdonosa meghatározza a vásárlónak a szoftver használatára vonatkozó feltételeket.
link	lásd hiperhivatkozás
Linux	Népszerű, nyitott forráskódú, nyitott fejlesztésű, UNIX-alapú, ingyenes operációs rendszer.
listapanel	A Windows Intéző jobb oldali, az aktuális mappában található fájlok és mappák listáját tartalmazó ablaktáblája.
lista, listamező	A listamező előre definiált választási lehetőségek halmazát tartalmazza. A mező értékét egy vagy adott esetben több elem kiválasztásával állíthatjuk be.
logarléc	Matematikai műveletek eredményének pontos meghatározására használt, többsávós beosztású, vonalzószerű eszköz.

logikai adatmodell	Az adatbázis-kezelésben, a valós világ elemeinek modellezésére használt leíró rendszer. Általában a hierarchikus, a hálós, a relációs, illetve az objektum-orientált modellek ismertek.
logikai művelet	Logikai értékekkel végzett művelet, melynek eredménye szintén logikai érték.
Lomtár	A saját számítógépünk merevlemezéről törölt fájlok végleges törlés előtti ideiglenes tárolóhelye.
lopakodó vírusok	A vírusok azon csoportja, melyek terjedésüket azzal leplezik, hogy a memóriába bekerülve a vírussal fertőzött - és így megnövekedett méretű - fájlok eredeti hosszát mutatják, esetleg a fájl eredeti tartalmát szimulálják.
LPI (Line Per Inch)	A nyomtatók felbontásának mértékegysége, az egy inchre eső pontsorok száma, mely a nyomtatott képen használt árnyalatok számát, a kép részletességét határozza meg.
LPT1, LPT2	lásd párhuzamos port
LR (Low Radiation)	Alacsony sugárzású monitorok jelzése.
LSI (Large-Scale Integration) áramkör	Nagy bonyolultságú, körülbelül 3-100 ezer komponenst magában foglaló áramkör. lásd még SSI, MSI, VLSI, ULSI
lyukkártya	Papír vagy műanyag alapú, lap formájú háttértár, melyen az információk lyukak segítségével kerülnek tárolásra.

Kifejezés**Magyarázat**

Mac OS	Az Apple Computer cég által készített Macintosh személyi számítógépeken használt operációs rendszer.
magas memóriaterület (High Memory Area/HMA)	A DOS operációs rendszerben a kiterjesztett memória első 64 KB-ja. A HIMEM.SYS eszközezőrlő használatakor a DOS rendszer egyes részeit erre a memóriaterületre feltöltve tárterületet szabadíthatunk fel a hagyományos memóriaterületen futó más programok számára.
magas szintű programnyelv	A gépi kódnál az emberi nyelvhez és gondolkodásmódhoz közelebb álló programozási nyelv, melynek utasításai általában angol nyelvű szavak vagy rövidítések formájában adhatók meg. A magas szintű programnyelven írt program a számítógép számára közvetlenül nem értelmezhető. A forráskód értelmező (interpreter) program segítségével vagy egy fordító (compiler) programmal gépi kódra lefordítva hajtható végre.
magneto-optikai háttértár	Mágneses és optikai tárolók előnyeit ötvöző, nagy kapacitású háttértár.
MAILTO	Az interneten használt levelezési protokoll.
mainframe	lásd nagyszámítógép
makro	Egyedi névvel vagy jelöléssel ellátott, esetleg egy billentyűkombinációhoz rendelt összetett feladatsor. Egyes programokban - például a Wordben az Excelben vagy az Access-ben - a gyakran ismétlődő műveletek automatizálására használható.

makrovírus	Egy dokumentumba vagy más adatfájlba beágyazva terjedő vírus, amely az adott fájlt kezelő program makro nyelvének sajátosságait használja ki.
MAN (Metropolitan Area Network)	Városi hálózatok, melyek általában egy település vagy város határain belül működnek. Például a kábeltévézés hálózat, vagy egy helyi közlekedési vállalat információs rendszere is ilyen hálózat.
mappa, könyvtár	A háttértáron található fájlok hierarchikus csoportosítására szolgáló logikai tároló. A Windows-ban a mappa, a DOS-ban a könyvtár kifejezés terjedt el.
margó	Az oldal felső és alsó részén, valamint a két szélén elhelyezkedő, a szövegtörzsön kívül eső terület.
Mark-I	1944-ben, Howard Hathaway Aiken és az IBM cég által közösen kifejlesztett, elektromechanikus elven működő számítógép.
Másolatot kap rovat (Cc)	Az elektronikus levelek címzésében használt mező, melybe azon felhasználók e-mail címeit kell feltüntetni, akiknek a levelet csak másolatként kívánjuk elküldeni. lásd még Címzett rovat, Titkos másolat rovat
Médiatár	Ábrákat, fényképeket, mozgóképeket vagy hangokat tartalmazó gyűjtemény.
megabájt (MB)	A számítástechnikában használt mértékegység. 1 MB=1024 kilobájt.
meghajtó (drive)	1. A háttértár írását és olvasását megvalósító eszköz. 2. lásd eszközezerlő

megosztás	Egy számítógép valamely erőforrásának felajánlása a számítógép-hálózat más felhasználói számára. A megosztás során általában lehetőség van a felhasználók adott erőforráshoz való hozzáférési jogosultságainak definiálására is.
megosztott erőforrás	A számítógép-hálózat olyan erőforrása, melyhez a hálózat felhasználói saját számítógépükön keresztül férhetnek hozzá.
memória	Elektronikus adattárolást megvalósító hardvereszköz. Fontosabb típusai a RAM, a ROM, a PROM, az EPROM, az EEPROM és a Flash memória.
mentés	Egy program segítségével készített adathalmaz háttértárra történő rögzítése, felírása.
menü	Kategóriák szerint csoportosított parancsok vagy egyéb választási lehetőségek listája.
merevlemez, HDD (Hard Disk Drive)	A számítógépbe beépített nagy kapacitású, nagy sebességű mágneslemezes háttértár.
mező	1. Automatikusan változó szövegelemek, melyeket leggyakrabban az élőfejekben és az élőlábakban alkalmazhatunk. 2. Az adatbázis-kezelésben a tábla egy oszlopa, amely az egyed egy bizonyos tulajdonságának konkrét értékeit tárolja.
mezőkód	Az Excelben az élőfejben vagy az élőlábban behelyettesítendő információk - például az aktuális dátum és idő - helyének jelölésére használt kifejezés, karaktersorozat. Például & [DÁTUM].
MHz (megahertz)	A CPU sebességének mértékegysége. Egy megahertz alatt a processzor egymillió műveleti ciklust hajt végre.

Microsoft	Vezető szoftverfejlesztő cég. Legismertebb terméke a Microsoft Windows és a Microsoft Office. Szoftverek fejlesztésén túl hardvereszközök fejlesztésével is foglalkozik.
mikroprocesszor	lásd CPU
mikroszámítógép	Mikroprocesszorral működő, viszonylag kis teljesítményű és alacsony árfekvésű személyi számítógép.
MIME (Multipurpose Internet Mail Extensions)	A Base64 kódolási technikát alkalmazó, ékezetes betűk használatát, valamint fájlok - például kép és hang - elektronikus levélhez történő csatolását támogató levelezési szabvány.
miniszámítógép	Elsősorban kis- és középvállalatok - maximum 100-200 felhasználó - kiszolgálására alkalmas számítógép. Feladataiban és elérési módjában hasonló a mainframe számítógépekhez, teljesítménye azonban kisebb.
mobil rack	Az eredetileg a számítógépbe fixen beépített merevlemez egység hordozhatóvá tételére használt eszköz. Lényege, hogy a merevlemez meghajtót nem közvetlenül a számítógépbe, hanem a számítógépbe épített könnyen cserélhető fiókszerű eszközbe szerelik be.
modem	Hagyományos telefonvonalon keresztül két számítógép közötti adatkapcsolat létrehozására alkalmas hardvereszköz. Magánfelhasználók körében az internet eléréséhez használt legelterjedtebb eszköz.
módosítási anomália	Adatbázis-kezelésben a rossz adatszerkezetből adódó ellentmondás, amikor egy elemi adat módosítása után az adat nem minden előfordulása módosul automatikusan.

módosító vagy akció lekérdezés	Az adatbázis-kezelésben használt lekérdezéstípus, melynek segítségével különféle változtatásokat hajthatunk végre a táblák adatain. Az Access-ben frissítő, hozzáfűző, törlő és táblakészítő típusait különböztetjük meg.
modul	Az Access-ben a felhasználó által Visual Basic nyelven megírt program.
Motorola	Az egyik piacvezető mikroprocesszor-gyártó cége.
MP3	MPEG eljárással tömörített audiofájl kiterjesztése.
MPEG	A Moving Picture Experts Group által kifejlesztett mozgóké-és hangtömörítési eljárások elnevezése.
MS-DOS	lásd DOS
MSI (Medium-Scale Integration) áramkör	Közepes bonyolultságú, körülbelül 100-3000 komponens magában foglaló áramkör. lásd még SSI, LSI, VLSI, ULS
multimédia	Szöveges, kép, mozgóké-és hang elemek ötvöze.
munkaablak	Az Office XP egyik újdonsága, melynek segítségével új fájlokat hozhatunk létre, formátumozhatunk, kereshetünk vagy megtekinthetjük a Vágólap tartalmát.
munkaállomás	A számítógépes hálózatra csatlakozó számítógépek együttese, a szerverek kivételével.
munkaasztal	1. A teljes képernyőterület. 2. A Windows-ban a mappaszerkezet kiinduló pontja.

munkafüzet

Az Excelben használt, egy fájlként kezelt munkalapgyűjtemény, amely alaphelyzetben három munkalapot tartalmaz.

munkalap

Az Excelben használt, egyedi névvel ellátott 65536 soros, 256 oszlopos - alaphelyzetben üres - táblázat.

munkaterület

Általában egy program ablakának azon - gyakran legnagyobb területű - része, ahol a felhasználó dolgozhat.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés

Magyarázat

nagyszámítógép, mainframe	Rendkívül nagy kapacitású és teljesítményű, több ezer, terminálokon keresztül kapcsolódó felhasználó kiszolgálására képes szerver.
Napier, John (1550-1617)	Skót matematikus, a logaritmus megalkotója. 1614-ben elkészítette a Napier-pálcák néven ismertté vált számolóeszközt, amely a szorzás és osztás műveleteket egyszerűsíti.
Napier-pálcák	lásd Napier, John
negáció	lásd NOT
nem nyomtatódó szimbólumok	A dokumentum szerkesztését segítő, de a nyomtatott szövegben nem látható karakterek, jelölések.
NETBEUI (NetBIOS Enhanced User Interface)	A Microsoft által kifejlesztett, kis létszámú - maximum néhány tucat munkaállomásból álló - hálózati munkacsoportok esetében használt, könnyen konfigurálható, nem routolható hálózati protokoll.
NetBIOS (Network Basic Input Output System)	A DOS BIOS szolgáltatásait hálózati funkciókkal bővítő programozási felület.
Netikett	Az internetes kommunikációban a felhasználók által hallgatólagosan elfogadott etikai és technikai szabályok, illetve ajánlások gyűjteménye.
Network Interface Card (NIC)	Lásd: Hálózati kártya
Neumann János (1903-1957)	Magyar származású tudós, a Neumann-elvek kidolgozója.

Neumann-elvek	A számítógépek elméleti felépítését és működését meghatározó tudományos alapelvek.
news server	lásd hírkiszolgáló szerver
nézet	Az adatok képernyőn történő megjelenítésének módját határozza meg. Egy adott programban az adatok megjelenítésére többféle nézet is rendelkezésünkre állhat. A nézetek programonként eltérőek lehetnek.
NIC	Lásd: Hálózati kártya
normál forma	Az adatbázison végrehajtott normalizálási folyamat eredménye. Az adatbázis, állapotát tekintve, lehet első, második vagy harmadik normál formában.
normalizálás	Az a folyamat, mely során az adatbázis logikai áttekinthetősége, illetve a tárolási igény csökkentése érdekében megszüntetjük a redundanciákat és az anomáliákat.
NOT (NEM)	A tagadás, azaz negáció logikai művelet operátora. Egyoperandusos művelet. Az állítások logikai értékét fordítja meg.
NTFS (NT Files System)	A Windows NT operációs rendszer számára kidolgozott számos adatbiztonsági szolgáltatást tartalmazó fájlrendszer, mely növeli az adattárolás megbízhatóságát, és lehetővé teszi a felhasználói hozzáférési jogosultságok fájl szintű beállítását. Az NTFS fájlrendszert a legtöbb más operációs rendszer, például a DOS alapesetben nem képes olvasni.
numerikus billentyűzet	A billentyűzet jobb szélén található, többnyire számokat tartalmazó billentyűk csoportja. A Num Lock bekapcsolt állapotában számok írására, kikapcsolt állapotában pedig a kurzor mozgatására használható.

nyilvános kulcs

Levelezőrendszerekben az adatok titkosítására használt, egy adott felhasználó részére kibocsátott egyedi azonosító. A nyilvános kulcs a titkosított adatok visszafejtésére nem alkalmas. Lásd még a privát kulcs kifejezést.

nyomtatási kép

Az adatok nyomtatásban várható megjelenésének ábrázolása a képernyőn.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
objektum	A képernyő vagy egy adatszerkezet többitől függetlenül használható eleme.
objektumorientált adatmodell	Az adatbázis-kezelésben a valós világ leírására használt adatmodell, mely az egyedeket objektumként kezeli. Az egyes objektumok azok tulajdonságaival, illetve az azok megváltoztatására alkalmas műveletekkel jellemezhetők.
OCR	lásd optikai karakterfelismerő program
OEM (Original Equipment Manufacturer)	Olyan cég, amely nagy mennyiségben vásárol hardver- vagy szoftvertermékeket, és az ezekből összeállított különböző számítógép-konfigurációkat értékesíti.
Office Segéd	Az Office programok egyik beépített funkciója, mely a munkánk során felmerülő kérdések megválaszolásával, különféle súgótémakörök megjelenítésével segíti munkánkat.
okos terminál	Az intelligens terminálhoz hasonló funkciókat lát el, de kevesebb helyi erőforrással rendelkezik.
oktatási adatbázis	Az interneten keresztül hozzáférhető tananyagok, oktatófilmek, bemutatók, képek, szótárak, lexikonok elérhetőségeinek gyűjtőhelye.
oldalfej	Az Access-ben a jelentések és űrlapok egyik szakasza, melynek tartalma minden nyomtatott oldal tetején megjelenik.

oldalláb	Az Access-ben a jelentések és űrlapok egyik szakasza, melynek tartalma minden nyomtatott oldal alján megjelenik.
oldalszegély	A Wordben a dokumentum oldalait határoló keret.
oldaltörés	Egy új oldal kezdetét jelöli a dokumentumban. Két fajtája a program által létrehozott automatikus és a felhasználó által beszúrt kézi oldaltörés.
operációs rendszer	A számítógép alapvető működéséért felelős program. Feladatai közé tartozik a hardver és a felhasználó közötti kapcsolat megteremtése, a háttértárakhoz kapcsolódó adatkezelő műveletek biztosítása és a perifériák kezelése. A legismertebb operációs rendszerek a Windows, a UNIX, a Linux és a Mac OS.
operandus	Egy műveletben feldolgozott adat vagy kifejezés.
operátor	1. A műveletben részt vevő adatok vagy kifejezések feldolgozási módját határozza meg. Például +, -, AND, OR. 2. Az interneten több kulcsszavas keresés esetén a keresést befolyásoló kapcsolók.
optikai karakterfelismerő, OCR (Optical Character Recognition) program	Nyomtatott vagy kézzel írt szöveg számítógépes feldolgozásra alkalmas formára - például szöveges dokumentumra - való átalakítására szolgáló program.
OR (VAGY)	A több operandussal végezhető diszjunkció logikai művelet operátora.

Oracle	Elsősorban adatbázis-kezelő szoftverek készítésével és forgalmazásával foglalkozó cég, az SQL nyelv megalkotója.
OSD (On-Screen Display)	Különbéle beállítások elvégzésére - például a monitor fényerő vagy kontraszt értékeinek módosítására - szolgáló, közvetlenül a képernyőről elérhető menü.
osztósáv	Az ablak felosztásakor az ablakrészeket elválasztó függőleges, illetve vízszintes vonal.
Outlook Express	A Microsoft által készített levelező program.
output periféria	lásd kimeneti egység
összesítő lekérdezés	Olyan választó lekérdezés, mely az egyes mezők értékeit adott szempontok szerint összesítve jeleníti meg.
összetett attribútum	Az adatbázis-kezelésnél használt kifejezés, amely több egyszerű értékből alkotott attribútum (pl. lakcím) megjelölésére szolgál. lásd még egyszerű attribútum

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
Paint	A Windows leegyszerűsített rajzoló- és festőprogramja.
Paradox	A Borland cég által készített adatbázis-kezelő program.
paraméter	Egy parancs vagy eljárás számára átadott érték, információ. Gyakran az argumentum kifejezés szinonimájaként is használják.
paraméteres lekérdezés	Olyan lekérdezés, amely futtatáskor egy párbeszéd panel segítségével értékeket vagy feltételeket kér be a felhasználótól, majd ezek alapján végzi el a lekérdezést.
parancsikon	Olyan ikon, melyhez egy program vagy adatfájl gyors megnyitását szolgáló hivatkozás van rendelve.
párbeszéd panel	Olyan speciális, információk megjelenítésére vagy adatbevitelre használt ablak, mely nem méretezhető át és nem minimalizálható.
párhuzamos port	Olyan kommunikációs port, melyen keresztül több bit egyidejű továbbításával áramlanak az adatok. A számítógépek esetében a párhuzamos portot a nagyobb adatátviteli sebességet igénylő eszközök, például a nyomtató csatlakoztatására használják. A párhuzamos portok azonosítására az LPT1 vagy PRN, illetve az LPT2 elnevezéseket használják.
Pascal programnyelv	Blaise Pascalról elnevezett általános célú, magas szintű programnyelv.
Pascal, Blaise (1623-1662)	Francia matematikus, az első „szériában gyártott” számológép készítője.

password	lásd jelszó
PC	lásd személyi számítógép
PCM (Pulse Code Modulation)	Tömörítetlen digitális hangformátum.
PCMCIA (Personal Computer Memory Card International Association)	Elsősorban hordozható számítógépeknél használt memóriakártya-bővítő, illetve perifériacsatoló eszköz szabvány.
PDA (Personal Digital Assistant)	Számítógépes, telefon/fax, valamint hálózati szolgáltatásokat tartalmazó kézi eszköz. Ilyen például a mobiltelefon.
PDF (Portable Document Format) formátum	Az Adobe cég által kifejlesztett Adobe Acrobat programmal előállítható fájlformátum, amely lehetővé teszi egy dokumentum rendszertől független, eredeti formátumban történő megjelenítését.
peer to peer hálózat	Egyenrangú számítógépekből álló hálózat.
Pentium	Az új generációs Intel processzorok márkaneve. Egyes változatai Pentium I., II., Pro , III. és 4 néven kerültek forgalomba.
periféria	A számítógép központi egységéhez kívülről csatlakozó, az adatok ki- vagy bevitelére szolgáló eszköz. Megkülönböztetünk bemeneti, kimeneti, valamint be- és kimeneti eszközöket.
petabájt (PB)	A számítástechnikában használt mértékegység. 1 petabájt=1024 terabájt.
PGP (Pretty Good Privacy)	Az interneten használt, nyilvános-privát kulcstechnikán alapuló titkosítási szabvány.
pixel	képpont
pixelgrafikus kép	Pontokból, azaz pixelekből álló kép. A kép minden egyes képpontjának színe egyenként van meghatározva.

Plug and Play eszköz	Olyan eszköz, melyet a számítógéphez való csatlakoztatás után az operációs rendszer automatikusan felismer, és telepíti a működtetéséhez szükséges vezérlőprogramot. Egyes Plug and Play eszközök akár a számítógép kikapcsolása nélkül is csatlakoztathatók vagy eltávolíthatók.
polimorf vírusok	A vírusok azon csoportja, melyek felismerésüket és eltávolításukat önmaguk titkosításával, állandó változtatásával próbálják megnehezíteni.
pont-pont (point to point) kapcsolat	Két számítógép közvetlen hálózati kapcsolata.
POP (Post Office Protocol)	A levelezőszervereken tárolt levelek leolvasására használt internetes protokoll.
port	lásd kommunikációs port
portál	Széles körű online szolgáltatásokat és információkat összegyűjtő weboldal.
PPGA (Plastic Pin Grid Array)	Az Intel cég által kifejlesztett mikroprocesszor tokozási szabvány.
prezentáció	lásd bemutató
privát kulcs	Levelezőrendszerekben a nyilvános kulccsal titkosított adatok visszafejtésére szolgáló, a felhasználó részére kibocsátott egyedi azonosító. lásd nyilvános kulcs
PRN	lásd párhuzamos port
processzor	lásd CPU
program	Véges számú lépésből álló utasítássorozat, amely a számítógép működését a kívánt feladat megvalósításának megfelelően vezérli.

programcsoport	A Start menü Programok almenüjében található, a programok indítására szolgáló parancsikonok csoportosítására használt mappa.
programvírus	A futtatható állományokba ágyazódva terjedő vírus.
PROM (Programmable ROM)	Programozható, csak olvasható memória, amely gyártáskor még üres, a programot vagy az adatokat később írják bele egy speciális beégető készülék segítségével. A PROM-ba írt adat ezután nem törölhető és nem írható felül.
protokoll	A hálózati kommunikációt leíró szabályok rendszere.
proxy	Tűzfal szolgáltatásokat, valamint az internethozzáférés megosztását biztosító szerver.
PS/2 port	Az egér és a billentyűzet csatlakoztatására kifejlesztett, soros kommunikációs port.
PSDN (Packet Switched Data Network)	Műholdas adatátvitelt szolgáló csomagkapcsolt hálózat.
quarantine (karantén)	Egyes vírusölő programokban alkalmazott ideiglenes tárolóhely, melyet az el nem távolítható vírusok terjedésének megakadályozása céljából, a fertőzött fájlok tárolására használnak. Amennyiben a vírusölő szoftver frissítése után lehetővé válik a vírus eltávolítása, a vírusölő a helyreállított fájlt visszahelyezi az eredeti helyére.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
rácsvonal	Egy táblázat celláit határoló vonalak.
rádiógomb	A párbeszéd paneleken csoportosan előforduló választógombok, melyek közül csoportonként mindig csak egy lehet bekapcsolt állapotban.
rádiós egér	A számítógéphez vezeték nélkül, rádióhullámokkal csatlakozó egér.
RAID (Redundant Array of Independent Disks)	A merevlemezes háttértárakon tárolt adatok - hardverhibából fakadó - sérülésének vagy elvesztésének megakadályozására alkalmazott, az adatok redundáns tárolásán alapuló, hibatűrő tárolási mód. A redundanciát kettő vagy több merevlemezes háttértár alkalmazása biztosítja.
RAM (Random Access Memory)	Véletlen elérésű, írható és olvasható memória. Más néven operatív tárnak is nevezzük. Egyes változatai a DRAM, SRAM, EDORAM, SDRAM, DDR-SDRAM és az RDRAM.
realtime	1. Valós idejű művelet, például egy, a valóságban bekövetkező folyamatnak az eredeti folyamattal megegyező sebességű megjelenítése vagy szimulációja. 2. lásd valós idejű operációs rendszer
realtime vírusvédelem	A futtatott programok, illetve megnyitott fájlok futtatás vagy megnyitás előtti vírusellenőrzése. Napjaink vírusölő programjainak egyik legfontosabb szolgáltatása.
redundancia	adattöbbszörözés

registry	lásd rendszerleíró adatbázis
rekord	Az adatbázis-kezelésben a tábla egy sora, amely az egymással összefüggő adatokat tárolja.
reláció	1. Két érték egymáshoz való viszonya. 2. lásd kapcsolat
relációs adatmodell	Az adatbázis-kezelésben a valós világ leírására használt adatmodell, melyben az adatok egymással logikai kapcsolatban álló táblákban kerülnek tárolásra.
relatív hivatkozás	Az Excelben használt hivatkozási mód, melynek koordinátái a képlet másolásakor mindig annyival változnak, amennyivel a képlet az eredeti helyéhez képest arrébb kerül. Formája: A1.
relatív útvonal	lásd elérési útvonal
rendszergazda	Egy tartományban vagy egy adott számítógépen teljes hatáskörrel rendelkező felhasználó.
rendszeridő	A számítógép belső órája által mért idő.
rendszerközeli szoftver	Az operációs rendszer használatát megkönnyítő vagy a rendszer biztonságát növelő segédprogram, illetve valamely programnyelv fejlesztői szoftvere.
rendszerleíró adatbázis (registry)	A Windows operációs rendszerben a telepített szoftverek és a hardver beállításait tartalmazó, a mappaszerkezethez hasonló hierarchikus adatbázis. A registryben tárolt adatok karbantartása általában az operációs rendszer, illetve a telepített szoftverek feladata.
repair, repaired	javítás, helyreállítás; javított, helyreállított

rezidens, tárrezidens program

Olyan program, amely a memóriába való betöltődés után átadja a vezérlést más programok számára, azonban a memóriában marad, és készen áll különféle műveletek elvégzésére. Például a legtöbb mai vírusölő program tartalmaz olyan rezidens kódot, amely a betöltődés után a memóriában maradván folyamatos védeltséget biztosít.

RISC (Reduced Instruction Set Computer) processzor

Csökkentett utasításkészletű, ám rendkívül nagy sebességű processzor, általában speciális, nagy számításigényű feladatok megoldására, például filmtrükkök előállítására vagy televíziós vágóstúdiók vezérlésére szánt számítógépekben használják. A RISC processzorok legnagyobb gyártója a SUN és a Motorola. Ilyen processzorok találhatók például az Apple Macintosh számítógépekben is. lásd még CISC

ROM (Read Only Memory)

Csak olvasható memória. A memória tartalmát a gyártás során alakítják ki, amely később nem törölhető vagy módosítható.

ROM-BIOS

lásd BIOS

rout, routolás

Az adatsomagok hálózatok közötti továbbítása.

router

Az adatsomagok hálózatok közötti továbbítására szolgáló hardvereszköz.

RSI (Repetitive Strain Injuries) szindróma

Ismétlődő megterhelés okozta sérülések. A kedvezőtlen munkakörnyezet hatására kialakuló izomfájdalmak elnevezése.

RTF (Rich Text Format)

Képeket és formátumokat tartalmazó szöveges dokumentumok kiterjesztése.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
sablon	Azonos típusú dokumentumok létrehozására szolgáló, előre elkészített szövegrészeket, stílusokat, beállításokat, makrókat tartalmazó, egyedi névvel rendelkező állomány.
Sajátgép	A Windows mappaszerkezetének lokális erőforrásokat tartalmazó mappája.
sáv (track)	A lemezes adattárolásban a lemezen tárolt adatok logikai elhelyezése. A sávok a lemez felületén található koncentrikus gyűrűk.
scan	Ellenőrzés. Például vírusölő programok esetében a vírusok keresését jelenti.
Schickard, Wilhelm (1592-1635)	Csillagász, matematikus, az első, mind a négy alaplûveletet elvégezni képes mechanikus számológép megalkotója.
SCSI (Small Computer System Interface)	A háttértárak és a központi egység közötti adatforgalom módját meghatározó szabvány. Jellemzője, hogy a vezérlőegység külön eszköz, nincs a meghajtóra integrálva. Lásd még az IDE szabványt.
SD (Single Density)	A szimpla sűrűségû hajlékonylemez jelölése. Napjainkban már ilyen kapacitású lemezeket nem használnak.
sector	lásd szektor
Service Pack (szervizcsomag)	Egy adott program hibáit javító telepítőkészlet.
shareware szoftver	Korlátozott mértékben és/vagy ideig használható program, melynek teljes értékû használata csak a szoftver megvásárlása után lehetséges.

síntopológia

A számítógépes hálózatok kiépítésére használt soros kábelezési technológia, melynek lényege, hogy a számítógépeket egy megszakítás nélküli, két végén lezárt kábel köti össze. Ez az egyik legkevésbé megbízható kábelezési technológia, mert a kábel bármely pontján bekövetkező meghibásodás esetén a teljes hálózat működésképtelenné válik. lásd még gyűrű-, fa- és csillagtopológia

Smart Card (Smart kártya)

Bankkártya méretű, microchipet tartalmazó műanyag lap, amely különböző szolgáltatások igénybevételére használható.

smiley

Az internetes levelezésben bevezetett, az érzelmek jelölésére használt egyezményes szimbólumok, karakterkombinációk.

SMS (Short Message Service)

Elsősorban a mobiltelefonoknál alkalmazott, rövid szöveges üzenetek továbbítását támogató szabvány.

SMTP (Simple Mail Transfer Protocol)

Az elektronikus levelek továbbítására használt internetes protokollok.

soroban

Golyós számolótábla, más néven abakusz.

soros port

Olyan kommunikációs port, melyen keresztül bitenként áramlanak az adatok. A számítógépek esetében a soros portot a kisebb adatátviteli sebességet igénylő eszközök, például az egér csatlakoztatására használják. A soros portok azonosítására a COM1, COM2, COM3 és COM4 elnevezéseket használják.

spamming

Az elektronikus levelezésben egy elektronikus üzenet - általában valamilyen reklám - a címzettek beleegyezése nélkül történő tömeges postázása.

speaker	hangszóró
SS (Single Sided)	Egyoldalas hajlékonylemez jelölése. Napjainkban már nem használják. lásd még DS
SSI (Small-Scale Integration)	Kis bonyolultságú, maximum 100 komponens magában foglaló áramkör. lásd még MSI, LSI, VLSI, ULSI.
Start menü	A Windows parancsait, beállításait és a számítógépre telepített programok listáját tartalmazó menü, mely a Tálca bal oldalán látható Start feliratú gombra kattintva jeleníthető meg.
stílus	Névvel ellátott formátumkombináció. lásd még karakterstílus, bekezdéstartílus
streamer (adatáramoltató)	Nagy kapacitású, szekvenciális elérésű, mágnesszalagos háttértár.
subscribe	1. A számítástechnikában egy levelezőlistára való feliratkozáskor használt kulcsszó. 2. Feliratkozás.
Súgó	Általában egy adott program funkcióinak vagy parancsainak használatához, illetve egyes fogalmak megértéséhez segítséget nyújtó elektronikus dokumentáció.
Sun Microsystems	UNIX operációs rendszerrel működő munkaállomások készítésével és a Java programnyelv fejlesztésével foglalkozó cég.
SuSE Linux	A SuSE GmbH által összeállított Linux disztribúció.

Kifejezés	Magyarázat
szakasz	1. A Wordben dokumentum tagolásának - általában hosszabb szövegrészekre vonatkozó - logikai egysége, melyre különféle formátumokat állíthatunk be. 2. Az Access űrlapok, illetve jelentések különböző területei.
szakaszformátum	A Wordben az egyes szakaszokra alkalmazható formátumok összessége. Például a hasábok száma.
szakasztörés	A Word dokumentumban a szakaszokat határoló jelölés.
számbillentyűzet	lásd numerikus billentyűzet
számítógép	Program által vezérelt, adatok befogadására, tárolására, visszakeresésére, feldolgozására és az eredmény közzlésére alkalmas, elektronikus vagy elektromechanikus gép.
számítógép-generáció	A számítógépek fejlődésének állomásai. Napjainkig öt generációt különböztetünk meg.
számított mező	Egy Access lekérdezésben több mező vagy egy képlet alapján származtatott adatot tartalmazó mező. Lásd még származtatott attribútum.
számrendszer	A valós számok ábrázolására szolgáló jelek és alkalmazásukra vonatkozó szabályok összessége.
származtatott attribútum	Az adatbázis-kezelésben használt kifejezés. Az egyed olyan tulajdonsága, melyet más tulajdonságok határoznak meg. lásd még számított mező
szegély	A dokumentum egyes részeit - karaktereket, bekezdéseket - határoló keret.

szektor (sector)	A lemezes adattárolásban a lemezen tárolt adatok logikai elhelyezése. A szektor a sávok sugárirányú szelete.
szekvenciális elérésű háttértár	Olyan háttértártípus, melyen a felvitt adatokat csak a felvitel sorrendjében lehet leolvasni. Ilyenek például a mágnesszalagos háttértárak.
személyi számítógép (PC)	Személyi használatú mikroszámítógép.
szerkesztőléc	Az Excelben az ablak felső részén található, a cellák tartalmának bevitelére, illetve a cellákban található képletek megjelenítésére szolgáló beviteli mező.
szerkezeti panel	A Windows Intéző bal oldali, a mappaszerkezetet tartalmazó ablaktáblája.
szerver	1. A hálózaton lévő munkaállomások kiszolgálását végző számítógép. Ez magában foglalja az adatok - egyéni vagy közös felhasználás céljából történő - tárolását, valamint egyéb szolgáltatások biztosítását. 2. A kliens-szerver modellben a kiszolgáló számítógép.
szervezeti diagram	Hierarchikus struktúra ábrázolására alkalmas diagramtípus.
szimuláció	Valós folyamatok vagy jelenségek matematikai képletekkel történő modellezése.
színmélység	Egy eszköz - például egy videokártya vagy scanner - által, vagy az eszköz adott üzemmódjában kezelhető színek száma. Jellemző értékei 2 szín (1 bit), 16 szín (4 bit), 256 szín (8 bit), 65 ezer szín (16 bit), 16,7 millió szín (24 vagy 32 bit, ahol a 32 bitből 8 bit áttetszőségi információt tartalmaz). Napjainkban a 16, 24 és 32 bites színmélység használata a legjellemzőbb. A 16 bites színmélységet High Color, a 24 és 32 bites színmélységet pedig True Color üzemmódnak is nevezik.

szkenner (scanner)	Olyan periféria mely képes a papíron található szöveges vagy képi információk leolvasására és a számítógépbe történő továbbítására.
szoftver	A szoftver a számítógépet működtető programok, a számítógépen futtatható programok, valamint a számítógépen tárolt adatok és a kapcsolódó dokumentációk összessége.
szoftver-ergonómia	A számítógépes rendszer és alkalmazói közötti találkozási felület iránti követelmények kutatásával foglalkozó tudományág.
szövegdohoz	A dokumentum többi részétől függetlenül kezelhető, szöveges tartalmú, téglalap alakú objektum.
szöveges beviteli mező	lásd beviteli mező
Szövegtár	A Word egyik beépített funkciója, amely a gyakran használt szövegrészek használatát könnyíti meg.
szövegtörzs	A dokumentum szövegének margók közötti része.
szuperszámítógép	A leggyorsabb és egyben legdrágább számítógéptípus. Olyan egyedileg épített célszámítógép, melyet egy adott, általában nagy számításigényű program lehető leggyorsabb végrehajtására alakítanak ki. Ilyen gépeket használnak például időjárás-előrejelzések készítéséhez, nukleáris robbantások szimulálásához, illetve mozifilmek csúcsminőségű animációinak, effektjeinek elkészítéséhez.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
tábla	Az adatbázis-kezelésben az egyedtípusok fizikai megvalósulása. Sorokba és oszlopokba rendezett adatokat tartalmaz. Az oszlopokat mezőknek, a sorokat rekordoknak nevezzük.
táblakészítő lekérdezés	Az adatbázis-kezelésben használt lekérdezéstípus, melynek segítségével egy kritériumnak eleget tevő rekordokból új táblát hozhatunk létre.
tabulátor karakter	A szövegszerkesztésben használt speciális karakter, mely az utána következő adatokat a jobbra legközelebb eső tabulátorpozícióhoz igazítja.
tabulátorpozíció	Egy tabulátor ütköző margóhoz viszonyított vízszintes helyzete.
tabulátorütköző	A szöveg aktuális tabulátorpozícióhoz való igazításának módját meghatározó eszköz.
tagadás	lásd negáció
Tálca	A Munkaasztal alsó szélén elhelyezkedő sáv, melynek segítségével hozzáférhetünk a programok indítását, valamint a Windows alapbeállításait tartalmazó Start menühez, illetve a megnyitott, elindított programjaink között válogathatunk.
tallózás	Általában egy fájl- vagy mappalistából történő választás.

tápegység	A táphálózat és a számítógép, illetve a táphálózat és a perifériák közötti kapcsolatot biztosító eszköz. Egyes esetekben egyenirányító és transzformátor funkciókat is ellát.
tárgymutató	A dokumentumban szereplő egyes kifejezéseket, illetve azok előfordulási helyét tartalmazó lista.
tárgymutató-bejegyzés	1. A tárgymutatóban szereplő szó vagy kifejezés. 2. Egy Word dokumentum tárgymutatójában szereplő egyes kifejezések helyét jelölő mezőkódok.
tárolt attribútum	Az adatbázis-kezelésben használt kifejezés. Konkrétan bevitt értéket tartalmazó attribútum.
tárrezidens program	lásd rezidens program
tartomány (domain)	1. A Windows NT esetében a számítógépes hálózat erőforrásainak egy egységként kezelt, egységesen adminisztrált része. 2. Az internetes erőforrások elérésére szolgáló URL címben szereplő, a kiszolgáló számítógép azonosítására szolgáló elnevezés. A domain név egyes részeit ponttal választjuk el egymástól.
TCO szabvány	A svéd TCO (Tjänstemännens Centralorganisation) szervezet által kidolgozott, a számítástechnikai eszközökkel szemben támasztott környezetvédelmi és ergonómiai követelményrendszer.
TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol)	Az Internetes kommunikációban használt protokollcsalád.

telepítés	Egy szoftver saját számítógépünkre történő felmásolása, és/vagy a szoftver működéséhez szükséges alapbeállítások elvégzése, általában az adott szoftver erre a célra készült telepítőprogramja segítségével. A telepítőprogramok a Windows-ban leggyakrabban a SETUP.EXE vagy az INSTALL.EXE nevet kapják.
teljes útvonal	lásd elérési útvonal
terabájt (TB)	A számítástechnikában használt mértékegység. 1 TB= 1024 GB.
térköz	Bekezdések, sorok, illetve objektumok közötti távolság.
terminál	1. A host-terminal modellben az információt lekérő gép. 2. Minimális memória-, processzor- és háttértár-kapacitású számítógép, mely a programok végrehajtására és az adatok feldolgozására, tárolására elsősorban a számítógép-hálózaton keresztül elért szerver erőforrásait veszi igénybe. lásd még az intelligens terminál, okos terminál és buta terminál
területi beállítások	A Windows-ban vagy más operációs rendszerben alkalmazott billentyűzetkiosztás, valamint az alapértelmezett dátum, idő, szám és pénznem formátumok összessége.
Texas Instruments	Elsősorban félvezetők készítésével foglalkozó cég.
TFT (Thin Film Transistor) megjelenítő	Az LCD kijelzős monitor korszerűbb változata, amely a katódsugárcsöves monitorokhoz hasonló jó képminőséget garantál.

Titkos másolat rovat (Bcc)	Az elektronikus levelek címzésében használt mező, mely lehetővé teszi, hogy egyes címzetteknek másolatot küldjünk anélkül, hogy erről a levél többi címzettje tudomást szerezne. lásd még Címzett rovat, Másolatot kap rovat
titkosítás	Adatbiztonsági szolgáltatás.
tizenhatos (hexadecimális) számrendszer	A tizenhat hatványaira épülő számrendszer. Számjegyei 0 és 15 közötti helyiértéket képviselnek.
tíztes (decimális) számrendszer	A tíz hatványaira épülő számrendszer. Számjegyei 0 és 9 közötti helyiértéket képviselnek.
To rovat	lásd Címzett rovat
többértékű, halmazértékű attribútum	Az adatbázis-kezelésnél használt olyan attribútum, melynek minden előfordulásához akár több érték is rendelhető. Ilyen például a szakképesítés vagy a nyelvvizsga. lásd még egyértékű attribútum
több-több (N-M) kapcsolat	Az adatbázis-kezelésben használt táblák közötti kapcsolattípus, amely esetében bármely tábla elemeihez a másik tábla tetszőleges számú eleme tartozhat.
tömörítés	Egy vagy több fájl, az eredetinel kevesebb tárolókapacitást igénylő formátumúra való átalakítása, például archiválás céljából. Megkülönböztetünk veszteséges és veszteségmentes tömörítést.
tömörítőprogram	Az adatok becsomagolására és kibontására alkalmas program.

törlési anomália	A rossz adatszerkezetből adódó hiányosság, amikor egy törlési művelet során felesleges adatok maradnak az adatbázisban, vagy a szükségesnél több adat kerül törlésre.
törlő lekérdezés	Az adatbázis-kezelésben használt lekérdezéstípus, melynek segítségével egy kritériumnak eleget tevő rekordokat törölhetünk egy táblából.
törzs	Az Access-ben a jelentések és űrlapok fő része, amely rekordokat és beviteli mezőket tartalmazhat.
törzsdokumentum	Körlevél készítésekor az állandó szövegrészeket, illetve a változó szövegrészekre való utalásokat tartalmazó dokumentum.
TPI (Track Per Inch)	A lemezes háttértár írássűrűségének mértékegysége, az egy coll területen elhelyezkedő sávok mennyiségét jelenti.
track	lásd sáv
transzponálás	Az Excelben egy tartomány sorainak és oszlopainak felcserélése.
trójai programok	Hasznos alkalmazásnak tűnő, de valójában kártékony programkódot tartalmazó programok.
True Color	lásd színmélység
Turing, Alan Mathison (1912-1954)	Angol matematikus, filozófus, a Turing-elmélet megalkotója. Kutatásaival megteremtette a programozható számítógép matematikai modelljét, és a digitális számítások elméleti alapját.

tűzfal (firewall)

A belső hálózat és az internet kapcsolódási pontjánál elhelyezett, a jogosulatlan adathozzáférés megakadályozására használt hálózati védelmi eszköz, mellyel az adathozzáférés mindkét irányú forgalom esetén szabályozható.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés	Magyarázat
ULSI (Ultra Large-Scale Integration)	Különösen nagy bonyolultságú, több mint egymillió komponenst magában foglaló áramkör. lásd még SSI, MSI, LSI, VLSI
UMB	lásd felső memória blokkok
Unicode	A karakterek kódszámokkal való ábrázolására szolgáló szabvány. A kódszámok tárolása 2 bájtton történik, amely 65 536 karakter megkülönböztetését teszi lehetővé.
UNIVAC (Universal Automatic Computer)	Az első sorozatban gyártott, kereskedelmi forgalomban is kapható, számok és szöveges információk kezelését egyaránt támogató számítógép, az EDVAC utódja.
UNIX	A Bell Labs által fejlesztett operációs rendszer.
unsubscribe	1. A számítástechnikában egy levelezőlistáról való leiratkozáskor használt kulcsszó. 2. Leiratkozás.
upgrade	Egy program korszerűbb, új szolgáltatásokkal kiegészített változata, amellyel az adott program régebbi változata frissíthető, felülírható.
Upper Memory Blocks	lásd felső memória blokkok
UPS (Uninterruptible Power Supply)	Szünetmentes áramforrás, amely a benne lévő akkumulátor segítségével biztosítja a folyamatos áramellátást áramingadozás vagy áramkimaradás esetén.

URL (Universal Resource Locator)	Az internetes erõforrások helyét meghatározó cím, útvonal.
USB (Universal Serial Bus)	Külsõ eszközök csatolásra szolgáló, nagy sebességû soros csatolóport.
UseNet	A hirdetõtáblához hasonló szolgáltatás, melyre az interneten keresztül bárki üzeneteket küldhet, és az üzeneteket bárki elolvashatja. Az üzenetek témakörök szerint, úgynevezett hírcsoportokra bontva találhatóak a szervereken.
Úticsomag	A PowerPoint szolgáltatása, mellyel egy bemutatót és a hozzá kapcsolódó más fájlokat - például a csatolt képeket - egy másik számítógépen történõ lejátszás céljából hordozható háttértárra - például hajlékonylemezre - telepítõ készlet formájában összetömöríthetjük.
ügyfél-kiszolgáló modell	lásd kliens-szerver modell
ûrlap	1. Beviteli mezõket és egyéb objektumokat tartalmazó weblap, melynek segítségével a felhasználó információkat küldhet a weblapot tároló szerverre. 2. Az Access-ben az adattáblarekordok bevitelének és módosításának megkönnyítésére használható, különféle beviteli mezõket tartalmazó panel.
üzenetszabályok	Az üzenetek feldolgozásának automatizálására alkalmazható szolgáltatás. Segítségével az elõre megadott feltételeknek megfelelõ levelek automatikusan áthelyezhetõk, továbbíthatók, törölhetõk.
üzenetszórásos (broadcast) kapcsolat	Olyan hálózati kapcsolat, ahol minden üzenet minden számítógéphez egyidejûleg jut el.

A *Első*

 Előző

U-Ü *kezdőbetűs kifejezések*

Következő

Utolsó **Z**

Kifejezés**Magyarázat**

Vágólap

A Windows programjai által közösen használt átmeneti tároló, melyen bármely program adatokat helyezhet el vagy olvashat le.

választó lekérdezés

Olyan lekérdezéstípus, mely a táblák vagy más lekérdezések rekordjait az adatok módosítása nélkül, adott szempontok szerint szűrve jeleníti meg.

valós idejű (realtime) operációs rendszer

Olyan operációs rendszer, amely több folyamat egyidejű futtatása esetén a rendelkezésre álló processzoridőt - a folyamatok prioritásától függően - felosztja a futó folyamatok között, az egyes folyamatok számára csak korlátozott mennyiségű processzoridőt juttat.

Varázsló (Wizard)

Egyes programokba beépített segédeszköz, mely több lépésben, egyszerű választási lehetőségek felkínálásával vezeti végig a felhasználót egy művelet elvégzésének lépésein.

VAX/VMS (Virtual Address eXtension/ Virtual Memory System)

A Digital Equipment Corporation által kifejlesztett VAX rendszerű számítógépeken futó operációs rendszer.

VDU (Visual Display Unit)

Vizuális megjelenítő egység. A monitor korábban használt elnevezése.

végjegyzet

A dokumentum egyes szövegrészeinek magyarázata vagy kiegészítése, mely az adott szövegrészt tartalmazó szakasz vagy a dokumentum végén jelenik meg.

végjegyzetjelölő

lásd lábjegyzetjelölő

vegyes hivatkozás

Az Excel egyik hivatkozás típusa, melynek koordinátái abszolút és relatív hivatkozást is tartalmaznak. Formája: A\$1 vagy \$A1.

vektorgrafikus kép

Elsősorban rajzok megjelenítésére használt, mértani képletekkel leírható vonalakból és görbékből álló kép. A képfájl csak a kép előállításához szükséges információkat tartalmazza. Előnye a kis fájlméret és a minőségromlás nélküli nagyíthatóság.

vendég (guest)

Egy szolgáltatás igénybevételéhez korlátozott használati joggal rendelkező felhasználó.

veszteséges tömörítés

Olyan, elsősorban multimédiás adatok - például kép, mozgókép és hang - esetében alkalmazott tömörítési eljárás, mely az adatok méretét a kevésbé jelentős részletek elhagyásával csökkenti. Így az eredetivel teljesen megegyező adatfájl kibontás után sem állítható vissza, azonban - a tömörítés beállításaitól függően - az eredeti és a tömörített kép vagy hang közötti érzékelhető különbség csekély, a fájlméret csökkenése azonban jelentős lehet. Veszteséges tömörítés nélkül napjainkban szinte lehetetlen lenne például az interneten keresztül sugárzott hang vagy mozgókép szolgáltatások üzemeltetése.

veszteségmentes tömörítés

Olyan, általában az adatok archiválására szolgáló tömörítési eljárás, mely úgy csökkenti a becsomagolt adatok méretét, hogy azok kibontás után az eredetivel teljesen megegyező állapotba állíthatók vissza.

Vezérlőegység

lásd CU

Vezérlőpult

A Windows alapbeállításaink megváltoztatására használható elemeket tartalmazó mappa.

VI

Szabványos, karakteres módú UNIX szövegszerkesztő program.

videokártya

A számítógépbe épített, a monitoron megjelenő kép előállítására szolgáló kimeneti eszköz.

virtuális memória

A háttértáron lefoglalt, memóriaként használt terület, amely lehetővé teszi a rendelkezésre álló memóriaterületnél nagyobb kapacitást igénylő folyamatok végrehajtását.

vírus

Olyan program, amely engedély nélkül lép be a rendszerbe, képes önmaga többszörözésére és más programok megfertőzésére.

vírusirtó program

A vírusok terjedésének megakadályozására, azok felkutatására, felismerésére és eltávolítására készült program.

VLSI (Very Large-Scale Integration)

Igen nagy bonyolultságú, körülbelül százezer-egymillió komponenst magában foglaló áramkör. lásd még SSI, MSI, LSI, ULSI

vonalzó

Általában a szövegszerkesztő vagy grafikai programokban, a képernyőn látható szöveg vagy ábra méreteinek kijelzésére használt, leggyakrabban centiméteres beosztású vízszintes vagy függőleges sáv.

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés**Magyarázat**

WAN (Wide Area Network)	Kiterjedt hálózat. Egy országra, kontinensre vagy akár az egész világra kiterjedő hálózat. Az egyik legismertebb ilyen hálózat az internet.
WAP (Wireless Application Protocol)	A mobilkommunikációs eszközöknél alkalmazott, biztonságos adathozzáférést támogató kommunikációs szabvány.
WAV	A Windows-ban digitális hang tárolására használt, többféle hangtömörítési eljárás alkalmazását támogató hangformátum.
webkamera (WebCam)	Frissen rögzített képek vagy képsorozatok interneten keresztül történő továbbítására használt eszköz.
weblap formátum (HTM, HTML)	lásd HTML
winchester	lásd merevlemez
Windows	Az egyik legelterjedtebb operációs rendszer, amelyet a Microsoft fejlesztett ki.
Windows Intéző	A Windows fájl- és mappakezelő programja.
Wizard	lásd Varázsló
WK1, WK2, WK3, WK4	A Lotus 1-2-3 táblázatkezelő programmal készült munkalap kiterjesztése.
WLAN (Wireless Local Area Network)	Rádiófrekvenciás kapcsolatra épülő lokális kommunikációs hálózat.
WordArt	A Word különleges formátumú szövegek készítésére alkalmas beépített funkciója.

WordPad

A Windows beépített szövegszerkesztő programja,
a Word leegyszerűsített változata.

WWW (World Wide Web)

Az internet egyik legnépszerűbb, HTML-oldalak
böngészésére alkalmas szolgáltatása.

kezdőbetűs kifejezések

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés

Magyarázat

XMS

lásd kiterjesztett memóriaterület

XOR

A két operandussal végezhető „kizáró vagy” logikai művelet operátora.

kezdőbetűs kifejezések

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés

Y2K (Year 2000 Problem)

Magyarázat

A XX. század végén, a 2000. és azt követő évszámok tárolásával kapcsolatban felmerült probléma, melyet a korábbi, az 1900-as évszámoknál alkalmazott két számjegyű évszám tárolási mód elavultsága okozott. A rövidítésben az Y az év szó, a K pedig a kilo, azaz ezer szavakra utal.

kezdőbetűs kifejezések

kezdőbetűs kifejezések

Kifejezés**Magyarázat**

Z1, Z2, Z3

Konrad Zuse által kifejlesztett számítógépek. A Z1 az első jelfogós, mechanikus rendszerű, bináris számrendszerre épülő számítógép. A Z2-vel Zuse a programvezérlési elgondolásait valósította meg, melyet továbbfejlesztve született meg a Z3.

zárolás

1. A Windows operációs rendszerben a számítógép használatának ideiglenes felfüggesztése, mely során a már működő programok tovább futnak, a felhasználónak azonban a munka folytatásához újra be kell jelentkeznie a számítógépbe. A zárolást csak a zárolást kezdeményező felhasználó vagy a rendszergazda oldhatja fel. 2. Az Excelben egy cella- vagy objektummódosítás elleni védelme. A zárolt cellák vagy objektumok a lapvédelem bekapcsolt állapotában nem módosíthatók.

Zip drive

100 MB tárolókapacitású, cserélhető mágneslemezzel működő háttértár.

Zuse, Konrad (1910-1995)

Német származású mérnök, a Z1, Z2, Z3 számítógépek megalkotója.

kezdőbetűs kifejezések

